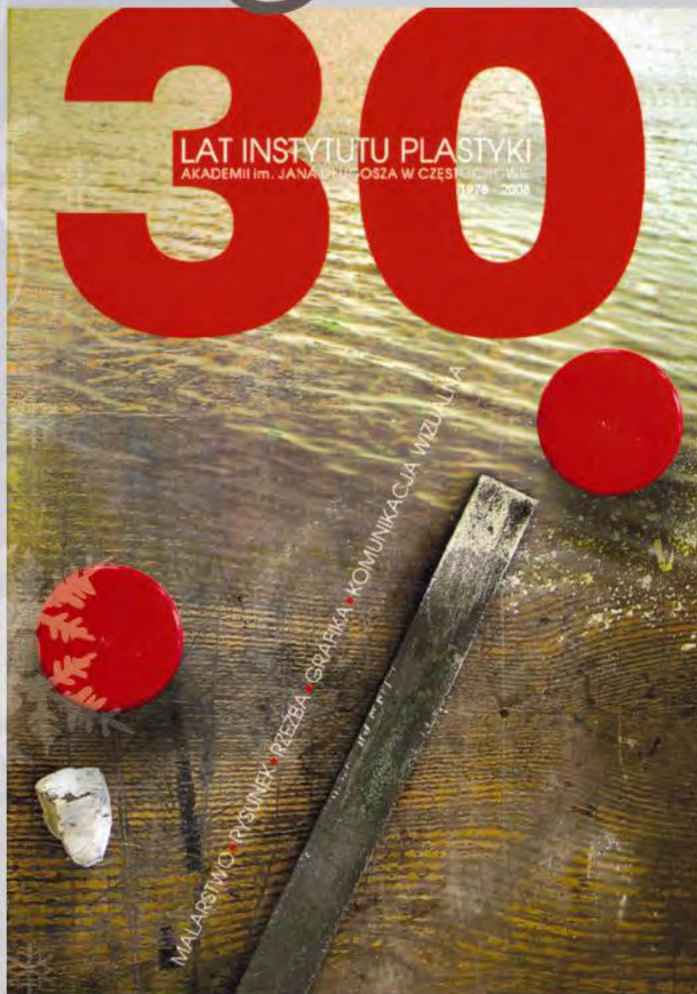

Res Academicae

**Biuletyn Informacyjny
Akademii im. Jana Długosza
w Częstochowie
3/2008**

Od Redakcji

Nowy rok akademicki 2008/2009 rozpoczął się pod znakiem kontynuacji budowy, remontów, unowocześnień, jakie są od pewnego czasu prowadzone w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Chyba nie było dotychczas w historii Uczelni okresu tak intensywnie prowadzonych inwestycji, modernizacji i wprowadzania wszelkich ulepszeń. Postanowiliśmy więc szeroko zaprezentować to, co już udało się zrealizować i przedstawić aktualne plany rozwoju bazy lokalowej Uczelni.

Coraz więcej i coraz ciekawiej dzieje się w Planetarium Instytutu Fizyki. Pracownicy wymieniają się doświadczeniami, podróżują, zdobywają nowe umiejętności i snują ambitne plany rozwoju placówki. Co z nich wyniknie? – zobaczymy i trzymamy kciuki za powodzenie.

XXX – lecie istnienia Instytutu Plastyki AJD było doskonałym przyczynkiem do zorganizowania wystawy, będącej próbą możliwości, jaką dysponują nasi artyści. Z uwagą obejrzelśmy, co ciekawego mają do zaprezentowania oraz skorzystaliśmy z okazji zapytania, jakie są plany na najbliższe lata – więcej na stronach „Resa...”

Ciekawie rok zaczął się w Instytucie Administracji. Wizyta znanego i cenionego w świecie naukowca, prof. Christiana von Bara świadczy, że dzięki zaangażowaniu można sporo uzyskać i uczyć się od najlepszych, ba, nawet od osób, które mogą mieć wpływ nawet na kształt i dzieje współczesnej Europy.

Zachęcamy wszystkich do lektury nowego „Resa...”, na stronach którego znajdziecie sporą porcję nowych informacji o funkcjonowaniu AJD.

Z uwagi, że jest to ostatni „Res...”, życzymy pogodnych świąt Bożego Narodzenia i samych sukcesów w zbliżającym się Nowym 2009 Roku.

Redakcja

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	3
XXXVIII Inauguracja	4
Nowa budowa już wkrótce	11
Możliwości są niewyczerpalne	12
ACS już oddany	14
Nowa jednostka na AJD	15
Mamy planetarium, obserwatorium się marzy	17
Pamiętamy o przeszłości	17
15-lecie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	18
Nadzieja umiera ostatnia	19
Autorytet prawa w AJD	21
Spotkanie po latach.....	21
Międzynarodowa Konferencja Instytutu Pedagogiki „Kulturowe uwarunkowania współczesnej edukacji”	22
Konferencja Politologów „Sojusze i sojusznicy Polski w XX wieku”.....	24
Konferencja w Instytucie Administracji „Współczesne problemy w administracji publicznej”.....	25
VIII Sympozjum Naukowe w Starostwie	26
Seminaria Wydziału	
Matematyczno-Przyrodniczego	27
Kolejna wizyta robocza w planetarium.....	28
Rosnący apetyt na teleskop z Watykanu	29
Maryjno-astronomicznym szlakiem z Częstochowy do Lourdes	30
Częstochowski Kalendarz Astronomiczny	33
Bibliotekarze na konferencji	33
XIX-wieczne czasopisma w zbiorach Biblioteki Głównej AJD	34
Wystawy w Bibliotece	35
Wiersze pisane „Atramentem”	36
Nowości Wydawnicze Wydawnictwa AJD im. Stanisława Podobińskiego	37

Wszystkiego najlepszego na czas najbardziej rodzinnego święta, jakim jest Boże Narodzenie; zdrowia, spokoju i odpoczynku życzy wszystkim Pracownikom i Studentom

*Rektor
Akademii im. J. Długosza*

XXXVIII INAUGURACJA

Otwierając XXXVIII inaugurację nowego roku akademickiego 2008/2009 JM Rektor dr hab. inż. Zygmunt Bąk przywitał wszystkich zgromadzonych: pracowników AJD, studentów, przyjaciół, zaproszonych w tym uroczystym dniu 1 października do udziału w tym ważnym dla Uczelni święcie.

Lista gości przybyłych na inaugurację była niezwykle długa. Wśród przedstawicieli duchowieństwa, parlamentarzystów, samorządowców, osób reprezentujących władze województwa śląskiego znaleźli się także goście z zagranicy. Wśród nich przedstawiciele uczelni z Francji, Niemiec, Ukrainy, Słowacji. W gronie zaproszonych znaleźli się również przedstawiciele świata nauki, kultury, sportu, lokalnych stowarzyszeń i innych lokalnych instytucji.

Przemówienie, w którym podziękował za przybycie i krótko zrekapitulował osiągnięcia minionych miesięcy, przedstawił JM Rektor AJD dr hab. Zygmunt Bąk, prof. AJD. Inauguracja nowego roku akademickiego odbyła się w budynku tyle co oddanego do użytku Akademickiego Centrum Sportowego AJD.

Serdecznie witam szczególnych gości. Witam Jego Ekscelencję Księdza Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego Stanisława Nowaka. Witam reprezentantów Sejmu: Senatora RP Andrzeja Szewińskiego, pełnomocników parlamentarzystów obecnej kadencji: w imieniu Pani Poseł Haliny Rozpondek Joannę Rekwirewicz, w imieniu Posła Szymona Giżyńskiego Grażynę Mateszczak, w imieniu Posła Grzegorza Sztolcmana Fryderyka Solcholca – na ręce Państwa przekazuję serdeczne podziękowania za życzliwą współpracę i wyrażam nadzieję na dalszą życzliwość dla naszej Akademii. Witam parlamentarzystów: Panią Poseł RP Danutę Polak, Pana Senatora Grzegorza Lipowskiego, nie zapomnimy zaangażowania Państwa w wyniesienie naszej Uczelni na należne jej miejsce na mapie ośrodków akademickich w Polsce.

Witam Wicewojewodę Śląska Stanisława Dąbrowę, Wicemarszałka Województwa Śląskiego Mariana Ormańca, Prezydenta Miasta Częstochowy Tadeusza Wronę, Zastępcę Prezydenta Miasta Częstochowy Zdzisława Jacka Betnarskiego, Wiceprzewodniczącego Rady Miasta Częstochowy Krzysztofa Sztanderskiego, Przewodniczącego Rady Powiatu Częstochowskiego Karola Ostalskiego, Naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Częstochowy Ireneusza Kozere, w imieniu Starosty Powiatu Częstochowskiego Naczelnika Wydziału Edukacji Piotra Juszczyka, Starostę Powiatu Kłobuckiego Stanisława Garncarka, Starostę Powiatu Myszkowskiego Mariana Wróbla.

Serdecznie witam gości zagranicznych: Prorektora Państwowego Uniwersytetu w Chersoniu z Ukrainy prof. Aleksandra Spiwakowskiego z małżonką, Wiceprezydenta ds. Administracyjnych Uniwersytetu Champagne-Ardenne w Reims prof. Colette Padet, prof. Jeana Eboth z Uniwersytetu Champagne-Ardenne w Reims, oficjalnego przedstawiciela Rektora Uniwersytetu du Maine w Le Mans prof. Abdelhadi Kassiba, oficjalnego przedstawiciela Rektora Hochschule der Bundesagentur für Arbeit prof. Bernda Joachima Ertelta.

Witam Ich Magnificencje Rektorów: JM Rektora Politechniki Częstochowskiej prof. dr hab. Marię Nowicką-Skowron, Rektora Instytutu Teologicznego ks. dra hab. Mariana Dudę, Rektora Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Częstochowskiej ks. dra Andrzeja Przybylskiego, JM Rektora Wyższej Szkoły Administracji i Zarządzania dra inż. Andrzeja Dziewiątkowskiego, Prorektora ds. Studenckich Akademii Polonijnej w Częstochowie ojca Franciszka Podleckiego, Prorektora ds. Nauczania i Współpracy z Zagranicą Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach prof. Jacka Rykałę, Prorektora ds. Ogólnych Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. dra hab. Jacka Semaniaka, Prorektora Wydziału Zamiejscowego Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim prof. dr hab. Annę Grochulską, Prodziekana ds. kierunku Zarządzanie i Marketing Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach dra Grzegorza Mikruta, Przedstawiciela Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie Dziekan dr Barbarę Pabian.

JM Rektor wita zgromadzonych na inauguracji roku akademickiego 2008/2009. Fot.: M. Wieczorek

Witam serdecznie Wicedyrektora Centrum Języków Europejskich – Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Częstochowie mgra Krzysztofa Kostarczyka, Dyrektora Kolegium Nauczycielskiego w Bytomiu dr Małgorzatę Balukiewicz, Dyrektora Kolegium Nauczycielskiego w Bielsku-Białej dra Józefa Mamorskiego, Przedstawiciela dyrektora Kolegium Nauczycielskiego w Wieluniu dra Zdzisława Spychałę, Komendanta Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie młodszego brygadiera Lesława Derenia.

Witam moich poprzedników Rektorów ubiegłej kadencji: prof. dra hab. Janusza Sztumskiego, prof. dra hab. Ryszarda Szweda, prof. dra hab. Janusza Berdowskiego.

Serdecznie witam przedstawiciela duchowieństwa: Księdza Duszpasterza Akademickiego, Proboszcza pierwszej w Polsce Personalnej Parafii Akademickiej dra Marka Batora. Witam Dyrektora Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie dra Jerzego Zdańskiego, Wiceprezesa Zarządu Okręgu Śląskiego ZNP w Częstochowie, Prezesa Zarządu CzPBP „Przemysłówka” SA Janusza Stępnia, Prezesa Oczyszczalni Ścieków „Warta” Edwarda Sokołowskiego, Dyrektora Centrum Bankowości Kooperacyjnej Banku Śląskiego w Częstochowie Ryszarda Pajora, Dyrektora Ośrodka Promocji Kultury „Gaude Mater” Małgorzatę Nowak, Dyrektora Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie Annę Operacz, Dyrektora Biura NOT w Częstochowie Jacka Paciorkowskiego, Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie Andrzeja Perlińskiego, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie dra nauk med. Dariusza Nowickiego, Państwowego Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla m. Częstochowy Bogdana Anioła, Kierownika Państwowej Inspekcji Pracy Oddział w Częstochowie Andrzeja Stawiarskiego.

Witam Zastępcę Komendanta Miejskiej Policji w Częstochowie podinsp. Artura Bednarka, zastępcę Komendanta Wojskowej Komendy Uzupelnień w Częstochowie mjra Lecha Zawodnika, Komendanta Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie brygadiera Zbigniewa Hibnera, Naczelnika Wydziału Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i Spraw Obronnych ppłk. mgra inż. Stanisława Słyza. Miło mi powitać redaktorów prasy, radia i telewizji. Liczę na dalszą współpracę i życzliwość instytucji, które reprezentują.

Witam wszystkich Dostojnych Gości, przedstawicieli częstochowskich zakładów pracy, biznesu, banków; przedstawicieli związków zawodowych, świata kultury, nauki i oświaty, nauczycieli i wychowawców, dyrektorów szkół średnich; witam dyrektorów Muzeum Częstochowskiego, Filharmonii Częstochowskiej, Biblioteki Publicznej, Teatru im. A. Mickiewicza. Serdecznie witam przedstawicieli instytucji wspierających działalność Uczelni i przyjaciół naszej Szkoły. Pozwalam sobie liczyć na dalszą współpracę i przychyłność, której dowodów doświadczaliśmy niejednokrotnie. Witam serdecznie pracowników i młodzież akademicką, a szczególnie – studentów pierwszego roku, którzy dziś rozpoczynają kilkuletnią drogę po dyplom Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

Przemówienie inauguracyjne JM Rektora AJD dra hab. prof. nadzw. AJD inż. Zygmunta Bąka

Drodzy Pracownicy i Studenci, Szanowni Państwo, Przyjaciele

Przypadł mi zaszczyt rozpoczęcia trzydziestego ósmego roku akademickiego w murach Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, na której czele stoją nowe władze akademickie. Zostały wybrane w wyniku demokratycznie przeprowadzonych wyborów. W latach 2008–2012 będą sprawować funkcje rektorskie, dziekańskie, dyrektorskie... Dziękuję wszystkim za udział w wyborach oraz dziękuję serdecznie za obdarzenie zaufaniem i wiarą w skuteczność działania.

Objęjąc 1 września 2008 roku obowiązki związane z wypełnianiem funkcji rektora Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, podjąłem ważne i wiążące się z ciężką pracą wyzwanie przekształcenia tej Uczelni w państwowy uniwersytet. Zamieram tego dokonać w możliwie krótkim czasie, we współpracy z całym środowiskiem akademickim związanym z naszą Uczelnią, w oparciu o naszych przyjaciół, którzy jak wiem reprezentują różnorodne instytucje i zakłady pracy.

*JM Rektor AJD
dr hab. prof. nadzw. AJD inż. Zygmunt Bąk.
Fot.: M. Wieczorek*

Wysoki Senacie, Szanowni Pracownicy i Studenci

Dzisiejsza, XXXVIII inauguracja jest doskonałą okazją do złożenia podziękowań moim poprzednikom za wszelkie wysiłki, jakie towarzyszyły ich działaniom w trakcie pełnienia przez te osoby dwóch kadencji w latach 2002–2008. Osiągnęliście liczne sukcesy, które stały się podwalinami i sensem naszego funkcjonowania. Dzieło to zamierzamy w obecnej kadencji kontynuować.

Szanowni Państwo, owocem wspólnych wysiłków jest ten wspaniały obiekt, w którym się znajdujemy...

Gmach Akademickiego Centrum Sportowego powstał w rekordowym czasie dwunastu miesięcy. Kosztem blisko 24 mln złotych został zbudowany imponujący rozmiarem i kształtem obiekt, którego powierzchnia przekracza 4 tys. metrów kwadratowych. Jego trzon stanowi hala sportowa o wymiarach 30 metrów na 48 metrów. Umożliwia ona rozgrywanie zawodów sportowych w różnych dyscyplinach sportu w: koszykówce, siatkówce czy futsalu. Obiekt wyposażony jest również w mniejszą salę, umożliwiającą przeprowadzenie treningów, siłownię oraz inne pomieszczenia konieczne sportowcom. ACS posiada część hotelową. Dzięki tym pokojom będziemy mogli gościć uczestników imprez, co umożliwi organizację zawodów sportowych nawet o randze międzynarodowej. Projekt posiada sale konferencyjne, treningowe, zaplecze sanitarne, jest przyjazny niepełnosprawnym oraz estetycznie wkomponowany w otoczenie.

Ten sukces nie byłby możliwy bez zaangażowania w niego naszych największych przyjaciół oraz pełnego poświęcenia ze strony wielu pracowników Uczelni na czele z byłym rektorem AJD prof. drem hab. Januszem Berdowskim.

Szczególne podziękowania chciałbym skierować pod adresem parlamentarzystów Ziemi Częstochowskiej: Szymona Giżyńskiego, Jadwigi Wiśniewskiej, Haliny Rozpondek, senatorów Czesława Ryszki i Andrzeja Szewińskiego. Duże wsparcie otrzymaliśmy ze strony radnych Sejmiku Śląskiego Włodzimierza Skalika i Ryszarda Majera oraz Marszałków Województwa Śląskiego Janusza Moszyńskiego i Mariana Ormańca. Szereg przeszkód pomógł nam przezwyciężyć i zawsze służył radą wicewojewoda śląski Artur Warzocha.

Podziękowania kieruję na ręce prezydenta Częstochowy Tadeusza Wrony oraz radnych gminy i innych pracowników częstochowskiego urzędu.

Ta inwestycja nie byłaby możliwa bez zaangażowania i zrozumienia ze strony pracowników Wydziałów Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego z ich szefowymi Minister Elżbietą Bieńkowską i Danutą Wójtowicz na czele.

Dziękujemy ekipom budowlanym, a szczególnie wszystkim pracownikom firmy „Przemysłówka”. Wywiązałyście się z powierzonego Wam zadania w sposób wręcz doskonały.

Tak zgrany zespół ludzi potrafiących ze sobą współpracować może jeszcze wiele dokonać. Proszę więc o dalsze zaangażowanie i wyteżoną pracę na rzecz naszego środowiska przy realizacji kolejnych zadań. Mam tutaj na myśli rysującą się w krótkiej perspektywie przebudowę pomieszczeń zwolnionych przez AZS i Studium Kultury Fizycznej w budynku przy al. Armii Krajowej 13/15. Lokal pragniemy wykorzystać jako aulę konferencyjno-koncertową.

Wysoki Senacie, Drodzy Pracownicy i Studenci, Szanowni Państwo

Miniony rok akademicki 2007/2008, chociaż nie był łatwy dla polskiego szkolnictwa wyższego, w tym również dla środowiska akademickiego związanego z AJD, to jednak przyniósł wiele sukcesów i wpłynął na wzbogacenie osiągnięć Akademii im. Jana Długosza.

Jednym z największych sukcesów było powołanie do funkcjonowania nowej dużej jednostki – Wydziału Nauk Społecznych. Kształci na trzech kierunkach studiów I stopnia: administracji, filozofii i zarządzania. WNS skupia wokół siebie kadrę aktywnych i cenionych naukowców. Wierzę, że rozwój tej jednostki doprowadzi do zdobywania kolejnych uprawnień oraz powstawania nowych kierunków. Środowisko akademickie dołoży wszelkich starań, by zapewnić nowemu wydziałowi odpowiednie warunki lokalowe. Zbudujemy nowoczesny obiekt, który mam nadzieję, stanie w pobliżu Akademickiego Centrum Sportowego. Ufam, że budowa rozpocznie się zgodnie z planem, w latach 2011–2012. Obecnie

Zgromadzeni na inauguracji. Fot.: M. Wieczorek

trwają prace związane z przygotowaniem terenu oraz dokumentacji niezbędnej do wykonania inwestycji.

Poczynimy również kroki związane z uzyskaniem uprawnień do nadawania stopnia doktora na kierunkach: chemia, filologia polska, pedagogika. Natomiast na kierunku fizyka będziemy prowadzić starania do uzyskania praw do nadawania stopnia doktora habilitowanego. Rozwój naukowy naszej Uczelni w znacznej mierze uzależniony jest także od rozwoju kadry.

Miło mi więc poinformować, że w roku akademickim 2008/2009 zatrudnimy 123 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych na pełnym etacie. Uczelnia będzie miejscem pracy dla 458 nauczycieli akademickich oraz 281 pracowników niebędących nauczycielami.

Szanowni Państwo!

W nowy rok akademicki 2008/2009 wchodzimy z 21 kierunkami kształcenia – 10 z uprawnieniami do prowadzenia studiów II stopnia i 11 z prawem do kształcenia w ramach studiów I stopnia. Uzupełnieniem oferty kształcenia jest możliwość poszerzania wiedzy i zdobycia dodatkowych kwalifikacji na 60 kierunkach studiów podyplomowych.

W rozpoczynającym się roku akademickim naukę na I roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych podejmie 3047 osób wybranych z grona 5673 kandydatów. Akademia im. Jana Długosza będzie więc kształcić na wszystkich typach studiów 9973 studentów.

W roku akademickim 2007/2008 dyplom ukończenia naszej Uczelni uzyskało 1848 osób, co sprawia, że na przestrzeni lat 1973–2008 wykształciliśmy już 43 269 osób.

Szanowni Państwo!

W dniu inauguracji najlepsze życzenia kieruję do wszystkich pracowników naszej Akademii. Życzę dalszego rozwoju na polu badań naukowych oraz w dydaktyce. O wydajną pracę na rzecz Akademii proszę wszystkich pracowników zatrudnionych w Uczelni oraz identyfikujących się z nią.

Serdecznie witam studentów, szczególnie osoby podejmujące naukę w naszej Akademii na I roku studiów. Dokonałiście właściwego wyboru stawiając na dynamicznie rozwijającą się Uczelnię, która odnosi sukcesy na polu badań naukowych jak również w dydaktyce. Życzę spełnienia marzeń, udanego roku akademickiego pełnego pozytywnych doznań.

Najlepsze życzenia kieruję pod adresem naszych Przyjaciół, którzy licznie zaszczycili nas swą obecnością w czasie dzisiejszej Inauguracji. Za Państwa pośrednictwem składam życzenia uczelniom, instytucjom, zakładom pracy, stowarzyszeniom i innym, które Państwo reprezentujecie.

Głosy honorowych gości

Pod sam koniec uroczystości inauguracyjnych głos zabrali honorowi goście. Jako pierwszy wystąpił Jego Ekscelencja Arcybiskup Częstochowski Stanisław Nowak, po którym słowa gratulacji wypowiedzieli Wicewojewoda Śląski Stanisław Dąbrowa oraz Wicemarszałek Województwa Śląskiego Marian Ormaniec, a także Prezydent Miasta Częstochowy dr inż. Tadeusz Wrona. Po słowach Prezydenta Częstochowy głos zabrali zagraniczni goście: Wiceprezydent ds. Administracyjnych Uniwersytetu

Wiceprezydent ds. Administracyjnych Uniwersytetu Champagne-Ardenne w Reims prof. Colette Padet wraz z drem Bethuelem Matsili. Fot.: M. Wieczorek

Senator Andrzej Szewiński. Fot.: M. Wieczorek

Prezydent Miasta Częstochowy dr inż. Tadeusz Wrona. Fot.: M. Wieczorek

Champagne-Ardenne w Reims prof. Colette Padet, następnie oficjalny przedstawiciel Rektora Uniwersytetu Maine w Le Mans (Francja) prof. Abdelhadi Kassiba, a także Prorektor Państwowego Uniwersytetu w Chersoniu prof. Aleksander Spiwakowski oraz Prorektor Katolickiego Uniwersytetu w Rużomberku ks. prof. Lubomira Sanczek. Nie zabrakło również miłych życzeń od parlamentarzystów Ziemi Częstochowskiej, które zostały przedstawione przez ich pełnomocników: w imieniu Pani Poseł Haliny Rozpondek – Joannę Rekwirewicz, w imieniu Posła Szymona Giżynskiego – Grażynę Mateszczak, w imieniu Posła Grzegorza Sztolcmana – Fryderyka Solcholca. Nie zabrakło także głosu studentów – w ich imieniu wystąpił Zastępca Przewodniczącego Uczelnianej Rady Samorządu Studentów AJD Marcin Zajac.

Ponadto Akademia im. Jana Długosza z okazji XXXVIII inauguracji roku akademickiego otrzymała szereg listów gratulacyjnych, w tym od: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Barbary Kudryckiej, Przewodniczącego Krajowej Sekcji Nauki NSZZ Solidarność Janusza Sobieszkańskiego, Senatora RP Czesława Ryszki oraz Posła na Sejm RP Krzysztofa Matyjaszczyka.

Wręczenie tytułu Honorowego Profesora AJD

Podczas uroczystej inauguracji Rektor AJD wręczył prof. Aleksandrowi Spiwakowskiemu Prorektorowi ds. Nauki, Informatyzacji i Międzynarodowej Współpracy Państwowego Uniwersytetu w Chersoniu tytuł Honorowego Profesora Akademii im. Jana Długosza. To zaszczytne wyróżnienie zostało przyznane prof. Spiwakowskiemu na wniosek poprzedniego Rektora AJD prof. dr. hab. Janusza Berdowskiego decyzją Senatu naszej Uczelni, która zapadła 1 lipca. Przyznanie tytułu było efektem wspaniałej współpracy polsko-ukraińskiej, która na szczeblu osobowym związana była ze ścisłym kontaktem między AJD a profesorem Spiwakowskim. Budowanie relacji między obu uczelniami od kilku lat staje się coraz bardziej intensywne. Dotychczas za sprawą m.in. prof. Spiwakowskiego przebywało w każdej z naszych Uczelni w drodze wymiany po około 130 osób zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich. Wymiany te tyczyły się następujących dyscyplin współpracy: pedagogiki, filologii polskiej, matematyki i informatyki, historii, edukacji artystycznej w zakresie sztuk plastycznych. Warto zauważyć, iż wyróżniony stał się także współtwórcą nowego kierunku kształcenia – filologii polskiej, a także Pracowni Kultury i Języka Polskiego, które funkcjonują na Państwowym Uniwersytecie w Chersoniu.

Na szczególną uwagę zasługuje ponadto fakt, iż w roku 2006/2007 prof. Spiwakowski był profesorem wizytującym na Akademii im. J. Długosza i przez jeden semestr prowadził zajęcia w Instytucie Matematyki i Informatyki. Z tej okazji w Wydawnictwie AJD opublikował podręcznik w języku polskim „Algebra liniowa z zastosowaniem technologii informacyjnych”.

Prócz niezwykle cennych relacji prof. Spiwakowskiego z Polską, a w szczególności z Częstochową, kapituła przyznająca wyróżnienie doceniła także dorobek naukowy profesora, który jest imponujący. Prof. Spiwakowski jest bowiem cenionym na świecie specjalistą w zakresie technik informacyjnych nauczania w uczelniach wyższych, w tym także w zakresie nauczania na odległość, technik informacyjnych w zarządzaniu uczelniami wyższymi oraz teorii grup, który w sposób ciągły powiększa swój znaczny dorobek naukowy. Jest wybitnym autorem 9 książek naukowych – w tym dwu monografii oraz wielu książek i skryptów dydaktycznych, powszechnie uznanych za bardzo wartościowe. Całością Jego dorobku obejmuje około 180 publikacji naukowych. Warto ponadto podkreślić, iż w swojej macierzystej Uczelni wzorowo zorganizował proces kształcenia jako inicjator i główny autor wdrożenia procesu bolońskiego i systemu ECTS oraz całkowicie nowych programów studiów. Spowodował tym sposobem, że Państwowy Uniwersytet w Chersoniu stał się równorzędnym partnerem uczelni z przestrzeni edukacyjnej Unii Europejskiej.

Prof. Aleksander Spiwakowski. Fot.: M. Wieczorek

Odznaczenia w trakcie inauguracji 2008/2009

Złoty Krzyż Zasługi

prof. Grzegorz Banaszekiewicz

Srebrny Krzyż Zasługi

dr Andrzej Margasiński

prof. Ewa Zawadzka-Rykała

Brązowy Krzyż Zasługi

dr hab. Anna Wypych-Gawrońska, prof. AJD

dr Beata Białek

Medal Komisji Edukacji Narodowej

kwalf. II st. Andrzej Desperak

Wręczenie promocji doktorskich. Fot.: M. Wieczorek

Wykaz doktorantów, promotorów i recenzentów

1. Agnieszka Tomaszewska tytuł rozprawy: „Oddziaływanie wodoru z powierzchnią palladu w silnym polu elektrycznym”
uchwała: Rady Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie z dnia 10.10.2007 r.

promotor: dr hab. Zdzisław Stępień

recenzenci: prof. dr hab. Ryszard Błaszczyszyn, dr hab. Zygmunt Bąk

2. Joanna Górecka tytuł rozprawy: „Roman Longchamps de Berier (1883–1941) uczony, kodyfikator, podróżnik”
uzyskany stopień: doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia

uchwała: Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie z dnia 12.12.2007 r.

promotor: prof. dr hab. Roman Nowacki

recenzenci: prof. dr hab. Jan Ziółek, prof. dr hab. Tadeusz Srogosz

3. Grzegorz Brodziak tytuł rozprawy: „Polskie jednostki górskie w wojnie obronnej 1939 r.”

uzyskany stopień: doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia

uchwała: Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie z dnia 16.01.2008 r.

promotor: prof. dr hab. Tadeusz Panecki

recenzenci: prof. dr hab. Józef Smoliński, prof. dr hab. Tadeusz Dubicki

4. Piotr Witkowski tytuł rozprawy: „Jednostki powietrznodesantowe Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w II wojnie światowej”

uzyskany stopień: doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia

uchwała: Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie z dnia 20.02.2008 r.

promotor: prof. dr hab. Tadeusz Panecki

recenzenci: prof. dr hab. Janusz Zuziak, prof. dr hab. Zdzisław Cutter

5. Katarzyna Milik tytuł rozprawy: „Działalność Rady Nieustającej w latach 1778–1780”

uzyskany stopień: doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia

uchwała: Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie z dnia 14.05.2008 r.

promotor: prof. dr hab. Tadeusz Srogosz

recenzenci: dr hab. Andrzej Stroynowski, prof. dr hab. Bartłomiej Szyndler

Prof. dr hab. Andrzej Zalewski. Fot.: M. Wieczorek

Konspekt wykładu inauguracyjnego prof. dra hab. Andrzeja Zalewskiego

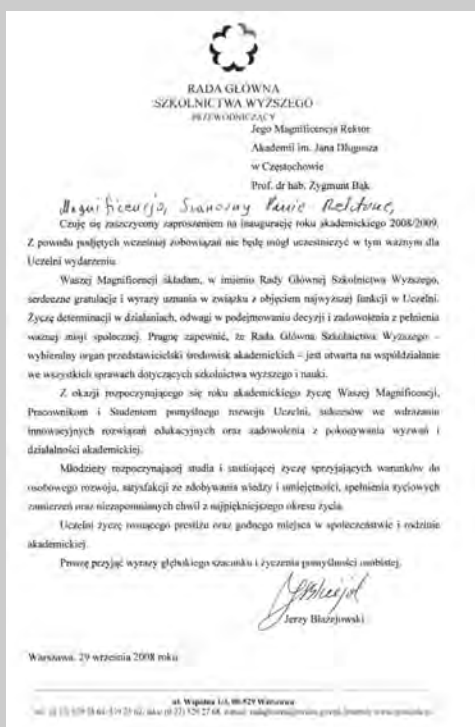
„Pojęcie rzeczywistości w dobie obrazów technicznych”

Część pierwsza

- I. Definicja obrazów technicznych: obrazy techniczne to obrazy, których zawartość pochodzi z działania odpowiednio zaprogramowanej maszyny (aparatu fotograficznego, kamery filmowej, komputera z programem graficznym itp.)
- II. Udział maszyn w tworzeniu dzieł sztuk plastycznych epok dawniejszych – drzeworyty, miedzioryty, litografie i ich zasadnicze różnice w stosunku do obrazów technicznych nowej epoki polegające na:
  - a. innym usytuowaniu artysty w procesie tworzenia,
  - b. zakłóceniu relacji między oryginałem a kopią, która dla dawnych obrazów była czytelna, a dla technicznych tę czytelność utraciła.
- III. Dwie fazy rozwoju obrazów technicznych:
  - a. faza pierwsza – techniki rejestracji (fotografia, kinematografia),
  - b. faza druga – techniki generowania obrazów sztucznych na drodze elektronicznej.
- IV. Kłopoty z określeniem statusu ontycznego obrazów technicznych w fazie pierwszej płynące z niepewności wobec tego, co w nich przedstawione, a już nie odbitka ani podobizna, lecz „jakby” przedłużenie rzeczywistości.
- V. Kłopoty ze zdefiniowaniem filozoficznego pojęcia rzeczywistości na powyższym tle, a rzeczywistość to już nie tylko to, co „nas otacza”, lecz także to, co zawarte w obrazie.

Część druga

- I. Kłopoty z określeniem statusu ontycznych obrazów technicznych w fazie drugiej (obrazy elektroniczne):
  - a. sztuczna rzeczywistość przypisana jednak nie inwencji artystycznej, lecz zakodowana w opcjach np. programów do animacji komputerowej, albo też
  - b. doskonała symulacja rzeczywistości, będąca jednak wynikiem nie rejestracji na taśmie lub kliszy, lecz software'owej obróbki w warunkach laboratoryjnych,
  - c. perfekcja elektronicznych obrazów jako ich istotowy wyznacznik.
- II. Epoka nam współczesna jako epoka agresji elektronicznych obrazów będących „w zasięgu ręki każdego” – zakłócenia w pojęciu rzeczywistości (osłabienie poczucia rzeczywistości) tym wywołane:
  - a. „społeczeństwo spektaklu”,
  - b. „symulakr” – ani rzeczywistość ani fikcja (Jean Baudrillard).
- III. Zmiany w otaczającej rzeczywistości i w naszym do niej stosunku pod wpływem ekspansji obrazów elektronicznych – usztucznianie i fikcjonalizacja świata rzeczywistego:
  - a. intensyfikacja i nadekspresja wyrazu, rozdęcie emocji, fałszywa frenezja – „ekstaza komunikacji” (Baudrillard),
  - b. narodziny specyficznej identyfikacji z figurami masowych pokazów, prowadzącej do unieważnienia różnicy między rzeczywistym a odgrywanym statusem, rolą lub funkcją społeczną.
- IV. Powikłane relacje między rzeczywistością a obrazami technicznymi jako problem nie tylko instrumentalny czy estetyczny, lecz także filozoficzny.

NOWA BUDOWA JUŻ WKRÓTCE

Po zakończeniu budowy Akademickiego Centrum Sportowego władze Akademii im. Jana Długosza rozpoczęły przygotowania związane z budową obiektu na potrzeby Wydziału Nauk Społecznych.

W auli (mieszczącej się w budynku przy al. Armii Krajowej 13/15), gdzie do zakończenia budowy Akademickiego Centrum Sportowego prowadzone były zajęcia z kultury fizycznej, rozpoczęły się przygotowania do przeprowadzenia remontu związanego z jej przebudową. Planuje się, że prace rozpoczną się w końcu 2008 roku i zostaną zakończone w 2009 roku. Kosztem ok. 2 mln złotych powstanie aula ze sceną i antresolą (balkonem) o łącznej powierzchni ponad 350 m kw. Po modernizacji sala będzie mogła pomieścić blisko 266 osób, w tym na antresoli spodziewanych jest ich ok. 20. Jej przeznaczenie będzie dydaktyczne (audytorium akademickie), konferencyjne oraz koncertowe na potrzeby muzyków kształconych w naszej uczelni. Zamontowanie ekranu (o powierzchni przekraczającej 20 m kw.) do projekcji zdjęć i filmów – umożliwi organizację imprez o charakterze przeglądów czy festiwali filmowych. Będzie też system nagłośnienia z możliwością tłumaczeń symultanicznych oraz odtwarzania i zapisu dźwięku i obrazu. Na wyposażeniu znajdzie się także projektor multimedialny. Lokalna sieć komputerowa, przewodowa lub bezprzewodowa, dostępna będzie dla wszystkich użytkowników. Aula będzie również wykorzystywana przez dydaktyków oraz przy urządzaniu różnorodnych konferencji, seminariów, sympozjów. Aula zostanie wyposażona

Projekt auli gmachu WNS

również w trzy kabiny dla tłumaczy i kabinę sterowania dźwiękiem i obrazem. Auli towarzyszyć będzie pełne zaplecze sanitarne wraz z wentylacją i klimatyzacją.

Projekt: Autorska Pracownia Architektury arch. Wacław Stefański Kraków.

Inną inwestycją – dalej odłożoną w czasie – jest budowa obiektu na potrzeby Wydziału Nauk Społecznych. Planuje się, że budynek zostanie zlokalizowany przy ul. Dembińskiego, gdzie wraz z Akademijskim Centrum Sportowym będzie tworzyć Campus uczelni AJD. Ze wstępnej wizualizacji wynika, że obiekt będzie przypominał australijski bumerang. Będzie liczył cztery kondygnacje o podstawowej funkcji dydaktycznej, będzie zawierał oprócz pomieszczeń dydaktycznych, bibliotekę wydziałową oraz pomieszczenia biurowe dla pracowników naukowych i administracyjnych, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, gospodarcze i techniczne, a także aulę i garaż. Obiekt będzie dostosowany dla osób niepełnosprawnych.

Powierzchnia zabudowy obiektu wyniesie blisko 1,9 tys. metrów kwadratowych. Kubatura obiektu wyniesie blisko 30 tys. metrów sześciennych.

Szacuje się, że sale dydaktyczne i planowane czytelnie będą mogły pomieścić blisko 900 osób. Aula będzie mogła pomieścić 300 osób. Planuje się wyposażenie obiektu w podziemny parking. Obecnie uczelnia jest na etapie przygotowywania inwestycji. Działki przeznaczone pod zabudowę są już własnością Akademii. Zgodnie z procedurami prawa zamówień publicznych zostanie rozpisany konkurs architektoniczny, który wyłoni wykonawcę dokumentacji technicznej.

Szacowany koszt inwestycji wyniesie ok. 38 mln złotych. Prezentowany materiał, stanowiący ilustracje do zamieszczonego tekstu dotyczącego WNS, to jedynie wizualizacja wstępna, która może ulec zmianie.

W wyremontowanych i znacznie zmodernizowanych pomieszczeniach nowy rok akademicki rozpoczął się dla pracowników i studentów załatwiających swoje sprawy w dziekanacie Wydziału Filologiczno-Historycznym. Prace podczas wakacji prowadzone były również w domu Studenta „Skrzat”. Całkowitą modernizację obiektu zaplanowano na dwa lata. Kolejne więc prace zaplanowano na lato 2009 roku. Wszystko to z uwagi na studentów i w celu uniknięcia wszelkich niedogodności związanych z pracami.

Marek Makowski

MOŻLIWOŚCI SĄ NIEWYCZERPALNE...

Obchody trzydziestolecia powstania Instytutu Plastyki Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie stały się doskonałą okazją do podsumowania działalności artystów. O kilka słów będących krótką charakterystyką dokonań pracowników, studentów i absolwentów jednostki poprosiliśmy dyrektora Instytutu Plastyki dra hab. Zdzisława Wiatra.

Marek Makowski: 30 lat minęło jak jeden dzień...

Dr hab. Zdzisław Wiatr: Tak, praktycznie niepostrzeżenie, bo jeszcze nie tak dawno obchodziliśmy XXV-lecie istnienia Instytutu (śmiech). Przez te lata zgromadziliśmy niebagatelny dorobek. Dziesiątki wystaw, ogromna rzesza widzów, którzy

Na uroczystości przybył Prezydent Miasta Częstochowy dr. inż. Tadeusz Wrona. Fot.: J. Piwowarski

zapoznali się z twórczością naszych pracowników, studentów, absolwentów. Wystawy cieszące się powodzeniem nie tylko w Polsce, ale także za granicą. Uruchomiliśmy studia I stopnia na kierunkach grafika i malarstwo, prowadzimy studia I i II stopnia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. Dorobiliśmy się wspaniałej kadry, tak pod względem artystycznym jak też z bogatym dorobkiem naukowym. Potwierdzeniem tego nich będzie udział naszych pracowników w ogromnej masie wystaw na całym świecie. W Stanach Zjednoczonych, całej niemalże Europie, a nawet w takich krajach takich jak Arabia Saudyjska. Zespół Instytutu Plastyki liczy blisko 40 osób. W gronie naszych absolwentów znajduje się ok. 1300 osób wykształconych przez Instytut w toku różnorodnej działalności dydaktycznej. Są znani i cenieni szeroko poza granicami regionu czy województwa. Znajdują zatrudnienie w wielu cenionych i prestiżowych instytucjach. Jest się czym pochwalić...

Fot.: J. Piwowarski

MM: Jakie plany na najbliższe lata?

ZW: Czasy wymagają poszukiwania i dostosowywania oferty kształcenia do wymogów rynku pracy. Mam tutaj na myśli wszelkiego rodzaju działania zmierzające do stworzenia takiej formuły kierunku, która będzie zawierała w swoim tytule takie elementy jak np.: projektowanie graficzne czy grafika komputerowa. Wszystko to trzeba głęboko przemyśleć. Planujemy uruchomienie od 2009 roku studiów podyplomowych o nazwie „wydawnicza grafika komputerowa”. Chcemy odpowiedzieć na potrzeby rynku i kształcić studentów, którzy będą zajmować się sztuką użytkową. Oczekujemy również na decyzję o przyznaniu nam praw do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie „grafika”. Mamy duże możliwości w prezentowaniu prac i projektów, jakie powstają w naszym Instytucie. Stąd środowisko nasze odczuwa dużą potrzebę posiadania lub pozyskania w jakiejś formie budynku lub pomieszczeń na potrzeby stałej galerii. W ten sposób moglibyśmy w bardziej otwarty sposób promować się, pokazywać częstochowianom i miłośnikom sztuki nasz dorobek i bieżące osiągnięcia. Takie galerie mają inne miasta. Przykładem niech będą Katowice, gdzie władze miasta przekazały Akademii Sztuk Pięknych „Rondo Sztuki”, w którym odbywają się wystawy, prezentujące bieżące osiągnięcia uczelni, ale także koncerty i konferencje.

MM: Jubileusz XXX-lecia to okazja do pokazania miłośnikom sztuki dorobku Instytutu...

ZW: Tak, wykorzystaliśmy Jubileusz i uczciliśmy go wystawą w Miejskiej Galerii Sztuki. Na przełomie października i listopada prezentowaliśmy wystawę zatytułowaną „Sztuka, nauka, edukacja”. Złożyły się na nią prace naszych pracowników. Wśród nich można było podziwiać grafiki, malarstwo, rzeźbę, projekty multimedialne. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród zwiedzających. Mam nadzieję, że kolejne jubileusze będą równie ciekawe i przejdą do historii jako liczące się wydarzenia kulturalne o znaczeniu nie tylko lokalnym – częstochowskim, ale znacznie wykraczającym poza region.

MM: Dziękuję za rozmowę.

*Rozmawiał:
Marek Makowski*

Fot.: J. Piwowarski

15 września 2008 roku odbyła się uroczystość otwarcia Akademickiego Centrum Sportowego.

ACS JUŻ ODDANY

Już podczas imprezy nowy obiekt został przetestowany w trakcie meczów pokazowych: futsalu, koszykówki, siatkówki. Swoje możliwości zaprezentowali również artyści prezentujący taniec sportowy. Zajęcia sportowe i dydaktyczne rozpoczęły się z początkiem nowego roku akademickiego.

W krótkim przemówieniu dr hab. inż. prof. nadzw. AJD Zygmunt Bąk podsumował w krótkich słowach budowę Akademickiego Centrum Sportowego.

„Społeczność akademicka związana z Akademią im. Jana Długosza ma dzisiaj swój wielki dzień – oddajemy do użytku nowoczesny obiekt Akademickiego Centrum Sportu. Cieszę się, że tak licznie przybyliście, by świętować z nami: drodzy Przyjaciele, Pracownicy Uczelni, Studenci, częstochowianie... O takim kompleksie, przed którym się dzisiaj zebraliśmy, marzyliśmy od dawna. Przypomnę tutaj, że początki jego tworzenia sięgają jeszcze lat 90. XX wieku. Dopiero jednak w roku 2007, po mozolnych staraniach, udało się przekonać osoby decydujące o przyznaniu środków na budowę i skonstruować konieczny do zrealizowania inwestycji montaż finansowy.

Przypomnę, że rok temu w miejscu, w jakim się znajdujemy był zarośnięty krzewami i drzewami plac. Tymczasem kosztem blisko 24 mln złotych powstał imponujący rozmiarem i kształtem gmach, którego powierzchnia przekracza 4 tys. metrów kwadratowych. Jego trzon stanowi hala sportowa o wymiarach 30 metrów na 48 metrów. Umożliwia ona rozgrywanie zawodów sportowych w różnych dyscyplinach sportu, w: koszykówce, siatkówce czy futsalu. Obiekt wyposażony jest również w mniejszą salę, umożliwiającą przeprowadzenie treningów, siłownię oraz inne pomieszczenia konieczne sportowcom. ACS posiada również część hotelową. Dzięki tym pokojom będziemy mogli gościć uczestników imprez na terenie ACS, co umożliwi organizację imprez nawet o randze międzynarodowej. Oczywiście obiekt posiada pełne zaplecze sanitarne, jest przyjazny niepełnosprawnym oraz estetycznie wkomponowany w otoczenie.

Ten sukces nie byłby możliwy bez zaangażowania w niego naszych Przyjaciół oraz pełnego poświęcenia ze strony wielu Pracowników Uczelni na czele byłym rektorem AJD prof. dr. hab. Januszem Berdowskim.

Dzięki zabiegom pracowników Uczelni udało się pozyskać dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR ponad 50 procent środków. Wkład własny zapewnili także Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Urząd Marszałkowski, częstochowski Urząd Miasta oraz Ministerstwo Sportu.

Szczególne podziękowania chciałbym skierować pod adresem parlamentarzystów Ziemi Częstochowskiej: Szymona Giżyńskiego, Jadwigi Wiśniewskiej, Haliny Rozpondek, senatorów Czesława Ryszki i Andrzeja Szewińskiego. Duże wsparcie otrzymaliśmy ze strony radnych Sejmiku Śląskiego Włodzimierza Skalika i Ryszarda Majera oraz Marszałków Województwa Śląskiego Janusza Moszyńskiego i Mariana Ormańca. Szereg przeszkód pomógł nam przezwyciężyć i zawsze służył radą wicewojewoda śląski Artur Warzocha. Podziękowania kieruję na ręce prezydenta Częstochowy Tadeusza Wrony oraz radnych gminy i innych pracowników częstochowskiego urzędu. Ta inwestycja nie byłaby możliwa bez zaangażowania i zrozumienia ze strony pracowników Wydziałów Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowego i Wojewódzkiego z ich szefowymi min. Elżbietą Bieńkowską i Dorotą Wójtowicz na czele. Dziękujemy ekipom budowlanym, a szczególnie wszystkim pracownikom firmy „Przemysłówka”. Wywiązaście się z powierzonego Wam zadania w sposób wręcz doskonały.

Szanowni Państwo! Dzięki tej inwestycji zyskaliście wszyscy. Uczelnia nowe powierzchnie, studenci i młodzież, możliwości uprawiania sportu na najwyższym światowym poziomie. Mam nadzieję, że rozwijanie umiejętności wpłynie na krzewienie zdrowego stylu życia, a w przyszłości da powody do radości w postaci medali wywalczonych przez naszą młodzież w najważniejszych imprezach sportowych w Polsce i szeroko poza jej granicami”.

Uroczyste otwarcie Akademickiego Centrum Sportowego.
Fot.: M. Makowski

Marek Makowski

NOWA JEDNOSTKA NA AJD

Od 15 października funkcjonuje w AJD Biuro Projektów Europejskich. Istnienie jednostki ma umożliwić pozyskiwanie przez AJD funduszy europejskich. Poniżej przedstawiamy zadania nowej jednostki oraz jej pracowników.

Zakres działalności Biura Projektów Europejskich AJD:

- ogólna informacja dotycząca pozyskiwania środków z EFS,
- kwalifikowalność wnioskodawców, projektów i kosztów w EFS, procedury aplikowania, zawieranie umów, raportowanie i ocena projektów,
- dotacje dostępne w nowym okresie programowania 2007–2013.

Osoba do kontaktu: Robert Wawryło
ul. Waszyngtona 4/8
pok. 117, tel. 34 378 41 33,
e-mail: r.wawrylo@ajd.czyst.pl

Robert Wawryło i Marta Sidyk pracownicy Biura Projektów Europejskich. Fot.: M. Makowski

PO Kapitał Ludzki

Realizacja programu w latach 2007–2013 ukierunkowana jest na szkolenia pracowników i pracodawców, projekty doradcze, czyli szeroko rozumiane podnoszenie kwalifikacji. Na te cele m.in. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013 (PO KL) przeznaczono niemal 11,5 mld euro. Pod względem wielkości środków PO KL znajduje się na drugim miejscu wśród wszystkich programów operacyjnych.

Informacje ogólne

- Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny
- Pula środków ok. 11,5 mld euro
- PO KL składa się z dwóch komponentów
  - komponentu centralnego (zasadniczo wsparcie dla struktur i systemów),
  - komponentu regionalnego (zasadniczo wsparcie dla osób i grup społecznych).
- Łącznie PO KL liczy 11 priorytetów
  - 6 priorytetów w komponentie centralnych,
  - 4 priorytety w komponentie regionalnym,
  - 1 priorytet w zakresie pomocy technicznej.

Komponent centralny

- priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna,
- priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw,
- priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty,
- priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka,
- priorytet V: Dobre rządzenie,
- priorytet VI: Profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.

Komponent regionalny

- priorytet VII: Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej,
- priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki,
- priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach,
- priorytet X: Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
- priorytet XI: Pomoc techniczna.

PO KL – typy projektów

Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka

Działanie 4.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU DYDAKTYCZNEGO UCZELNI

- Przygotowywanie, otwieranie i realizacja nowych kierunków studiów.
- Dostosowywanie programów na istniejących kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy.
- Rozszerzanie oferty edukacyjnej uczelni w ramach kształcenia ustawicznego.
- Opracowywanie i wdrożenie programów kształcenia w formie e-learningu.
- Wzmocnienie roli akademickich biur karier.
- Staże i praktyki studenckie.
- Podnoszenie kompetencji kadry akademickiej realizującej proces dydaktyczny.
- Programy współpracy międzynarodowej w zakresie realizacji procesu dydaktycznego. (np. wymiana studentów, wymiana kadr, kształcenie w językach obcych itp.).
- Organizowanie staży i szkoleń przydatnych dla prowadzenia pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w wiodących zagranicznych i krajowych ośrodkach akademickich i naukowo-badawczych.
- Organizowanie i wdrożenie przez uczelnie pomocy stypendialnej (o charakterze socjalnym i/lub motywacyjnym) dla studentów.

Działanie 4.3 WZMOCNIENIE KOMPETENCJI KADR SYSTEMU B+R

- Projekty w zakresie kształtowania umiejętności pracowników systemu B+R w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji wyników (kursy, szkolenia).
- Projekty dotyczące podnoszenia świadomości pracowników systemu B+R oraz przedsiębiorców w zakresie wagi badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki.
- Przedsięwzięcia upowszechniające osiągnięcia naukowe w procesie kształcenia.

Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki

Działanie 8.2 TRANSFER WIEDZY

- Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw:
  1. tworzenie i rozwój sieci wsparcia innowacji i transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami badawczo rozwojowymi, uczelniami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym,
  2. staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach badawczo-naukowych i dla pracowników jednostek badawczo-naukowych w przedsiębiorstwach,
  3. promocja idei przedsiębiorczości akademickiej,
  4. szkolenia i doradztwo dla pracowników uczelni i jednostek naukowych, doktorantów, studentów i absolwentów zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin off lub spin out.
- Wsparcie dla młodych kadr naukowych:
  1. stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za przyczyniające się w największym stopniu do zwiększenia konkurencyjności regionu (określonych w *Strategii rozwoju województwa* oraz *Planie działania*).

MAMY PLANETARIUM, OBSERWATORIUM SIĘ MARZY

Sekcja Astronomiczna Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego wręczyła legitymację członka honorowego prezydentowi Częstochowy Tadeuszowi Wronie (12 listopada 2008 r.). W uzasadnieniu wykazano, że uhonorowany ma duży wkład w promowanie astronomii w Częstochowie i regionie, wielokrotnie okazał pomoc członkom Sekcji pomagając m. in. w nawiązaniu kontaktów z francuskim słynnym obserwatorium w Pic du Midi.

– Cieszę się, że ludzie z zaprzyjaźnionych ze sobą miast nawiązują kontakty (Częstochowa ma podpisaną umowę o współpracy z francuskim miastem Lourdes). Im będą bliższe, oparte na wspólnych zainteresowaniach i ich pogłębianiu, tym nasze kontakty będą owocniejsze – powiedział dziękując za uhonorowanie prezydent Częstochowy dr inż. Tadeusz Wrona.

W trakcie spotkania dr Bogdan Wszolek kierownik planetarium Instytutu Fizyki AJD, przedstawił sprawozdanie z wyjazdu do zaprzyjaźnionego, położonego w Pirenejach obserwatorium w Pic du Midi. Zapoznał również zebranych, wśród których znaleźli się m. in. prorektor ds. rozwoju AJD prof. Jarosław Kweclich, dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego dr hab. prof. AJD Zdzisław Stępień oraz wójt gminy Janów Adam Markowski, z potrzebą budowy obserwatorium w regionie częstochowskim. Poinformował o swoich pomysłach na jego lokalizację oraz przedstawił korzyści, jakie mogą płynąć z takiej placówki.

Marek Makowski

PAMIĘTAMY O PRZESZŁOŚCI

Uroczysta sesja naukowa poświęcona „Tradycjom 11 listopada w Częstochowie” odbyła się w Sali Reprezentacyjnej Ratusza Miejskiego na pl. Biegańskiego w Częstochowie. Współorganizatorem spotkania był Instytut Historii Akademii im. Jana Długosza. Po raz kolejny za sprawą zaprezentowanych referatów pracownicy naukowo-dydaktyczni zajmujący się badaniem przeszłości naszego miasta i regionu udowodnili, że dla częstochowian patriotyzm to sprawa honoru i pieczołowicie przechowywanej z pokolenia na pokolenie tradycji. Podczas sesji swoje referaty zaprezentowali m.in: prof. dr hab. Ryszard Szwed, ks. prof. dr hab. Jan Związek, dr Krzysztof Spruch, dr Robert Majzner oraz Izabela Szumlas-Majzner.

Sesja umożliwiła ukazanie powyższej tematyki pod kątem polskiej tradycji niepodległościowej w II RP i III RP, zwyczajów świętowania jej w klasztorze jasnogórskim, okresie okupacji hitlerowskiej i okresie PRL-u oraz innych.

Spotkanie w Ratuszu odbyło się 5 listopada 2008 roku.

*tekst i fotografie
Marek Makowski*

Dr Marceł Antoniowicz otwiera sesję w Ratuszu Miejskim

15-LECIE UNIwersYTETU TRZECIEGO WIEKU

W dniu 9 października wykład prof. dr hab. Elżbiety Hurnik „Poezja Skamandrytów wobec tradycji” zainaugurował obchody 15-lecia Uniwersytetu Trzeciego Wieku. To z pewnością doniosłe wydarzenie dla Akademii im. Jana Długosza, gdyż zajęcia UTW cieszą się niesłabnącym powodzeniem wśród zainteresowanych. Zresztą świadczyć o tym może fakt, że podczas inauguracji uroczyście wręczono listy gratulacyjne dla 15-latków – słuchaczy, którzy wraz z UTW rozpoczęli 15 rok studiów.

Kolejny rok jest istotny również z innego powodu. Na stanowisku kierownika Uniwersytetu dr Marię Juszczyk zastąpiła Joanna Górna. Oczywiście w dalszym ciągu istotnym w kreowaniu UTW jest Samorząd Słuchaczy z przewodniczącą Anną Gawrońską –Zych na czele.

Słuchacze UTW mają możliwość uczestnictwa w cotygodniowych wykładach z różnych dziedzin nauki i zajęciach dodatkowych. W tym roku dla uczestników przygotowano szereg wykładów wybitnych specjalistów w tym: prof. dra hab. Egberta Piaseckiego, prof. dra. hab. Mariana Głowackiego, prof. dra. hab. Piotra Kuśmierczyka, prof. dra. hab. Janusza Szopy, prof. Joachima Ertelta, ks. dra Pawła Sobusia, dra Wiesława Paszkowskiego, dra Stanisława Lenika, dr Ireny Jarzyńskiej, dr med. Krystyny Nowak-Malczewskiej i innych. Ponadto dla słuchaczy przygotowano kilka sekcji: plastycznej, literackiej, turystycznej i zdrowia. Słuchacze UTW mogą również brać udział w lektoratach języków: angielskiego, włoskiego, francuskiego i niemieckiego. Dodatkowo otwarte są dla nich zajęcia na sali gimnastycznej, basenie i w pracowni komputerowej. Planowane są także wspólne wyjścia do teatru, filharmonii oraz wycieczki.

Tak bogata oferta cieszy się uznaniem ponad 650 słuchaczy, choć warto zaznaczyć, iż chętnych jest dużo więcej... Studenci UTW, uczęszczając na tego typu zajęcia, chcą poszerzać swoją wiedzę, zainteresowania, animować czas wolny, a przy tym dzielić się własną twórczością z innymi. Do takiego dzielenia się na forum doszło już w tym roku akademickim. 14 listopada w galerii Biblioteki Głównej AJD odbył się wernisaż malarstwa słuchaczy UTW. Wystawa prac potrwa do 5 grudnia.

Gratulując inicjatorom, kierownictwu, prowadzącym i słuchaczom jubileuszu życzymy wszystkiego najlepszego na kolejne lata.

Adrianna Sarnat-Ciastko

Wernisaż wystawy malarstwa studentów UTW. Fot.: M. Makowski

Fot.: M. Makowski

NADZIEJA UMIERA OSTATNIA

...gdyby ściąć wszystkie drzewa i zrobić z nich pióra, a wszystkie morza i oceany przemienić w atrament, i tak nie da się spisać na papierze i oddać tego, czym był KL Auschwitz – tłumaczył Kazimierz Piechowski, były więzień obozu śmierci nr 913 podczas spotkania z pracownikami i studentami Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

– To co działo się w obozie przekracza wszelkie wyobrazenie o sposobach zadawania śmierci i bólu. Niemiecka machina eksterminacji, uruchomiona już w latach trzydziestych XX wieku, doprowadziła do wytworzenia strachu, który padł nie tylko na jednostki czy grupy, ale na całe narody.

Podczas spotkania w AJD aulę wypełniły tłumy studentów – ok. 550–600 osób. Z zapartym tchem słuchali lekcji o życiu człowieka, który przeżył piekło. W swej prelekcji ukazał dzień codzienny obozu: pobudkę, poranną toaletę, posiłki, jeśli tak można nazwać strawę, jaką karmiono więźniów, warunki w jakich spędzano czas po pracy i w jakich nocowano. Opowiadał o wyniszczającej pracy tej na potrzeby niemieckiej gospodarki, jak również w celu wyniszczenia, upodlenia, pozbawienia tożsamości i godności człowieka. Wszechobecny brud, szczury zagryzające ludzi, pchły, wszy, choroby i ... otaczająca zewsząd śmierć czyhająca na słabych i pozbawionych nadziei – to z relacji Piechowskiego codzienność. Część wykładu Kazimierz Piechowski poświęcił przybliżeniu w sposób „globalny niemieckiej machinie dążącej do eksterminacji”, systemowi obozów rozsianych po całej Europie. Miejsc, gdzie obok pracy na potrzeby przemysłu wykonywano dziesiątki i setki bezsensownych prac, które miały udowodnić niższość ras nad rasami... Treblinka, Sobibór, Rogoźnica, Gęsiówka... znów przy pomocy słów wypowiedzianych po latach okazały się mówić i przybliżać zgromadzonym w auli swoje ponure tajemnice... Do tego należy dodać twarze tych doskonale

ubranych mężczyzn, w czarnych mundurach z dwoma błyskawicami w klapach... bezwzględnych, pewnych siebie, czasem do końca wiernych i przekonanych do swej idei podziału świata na lepszych i gorszych...

– Czy wiecie państwo, że oświęcimskie krematoria mogły spalić ok. 5 tysięcy ciał ludzi zamordowanych na dobę? Tymczasem Niemcy chcieli budować następne tego typu urządzenia. Planowali, że nowe krematoria pochłoną ok. 20 tysięcy osób. Obozy były więc sposobem na unicestwienie całych narodów....

Piechowski uciekł z Auschwitz. Wykorzystał znajomość języka niemieckiego, nieuważę strażników, dodatkowym atutem stał się śmiały plan wyjechania przez bramę fabryki śmierci w esesmańskim mundurze i to w biały dzień. Tuż za bramą czekała ograniczona wolność zbudowana na realiach okupowanej Polski,

Wykład zapelniał aulę do ostatniego miejsca. Fot.: M. Makowski

później po 1945 roku Polski nie dla wszystkich jasnej i prostej. Tej gdzie nie było miejsca dla żołnierzy AK...

– Zdumiewa mnie jak młode pokolenie zarówno uczniów jak i nauczycieli mało wie o realiach II wojny światowej, o obozach, o ich prawdziwym przeznaczeniu i tym czym się rządziły... – powiedział na koniec spotkania Kazimierz Piechowski.

Chociaż w oczach tego człowieka nie widziałem łez, to jednak ładunek emocjonalny przekazany w opowieści zrobił swoje na studentach i innych słuchaczach. W milczeniu nagradzali brawami sędziwego pana. 30 października 2008 roku nie pozostał pustą, niezapisaną kartką w kalendarzu... Jestem pewien, że będzie miał swój wydźwięk, że udowodni, iż w człowieku obok umierania fizycznego jest jeszcze bliżej nieokreślona śmierć, która decyduje o jego przeznaczeniu – śmierć pierwiastka zwanego nadzieją...!

Organizatorem spotkania z Kazimierzem Piechowski był prof. dr hab. Henryk Ćwięk.

Marek Makowski

Kazimierz Piechowski (ur. 1919) – harcerz w II RP, więzień obozu Auschwitz-Birkenau, żołnierz AK, Honorowy Obywatel Miasta Tczewa. Pochodzi z rodu szlacheckiego Piechowskich herbu Leliwa z Piechowic pod Kościerzyną, szeroko rozgałęzionego na całym Pomorzu, w Polsce, Niemczech, USA i innych krajach. Od najmłodszych lat związany z Tczewem, gdzie przed wojną był działaczem Związku Harcerstwa Polskiego. Po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. wraz z kolegą z drużyny harcerskiej Alfonsem „Alkiem” Kiprowskim próbował przedostać się na Węgry, aby stamtąd przedostać się do Francji, gdzie tworzone było wojsko polskie. Obaj zostali schwytani przez patrol niemiecki w pobliżu

Kazimierz Piechowski, fot.: M. Makowski

granicy, aresztowani i torturowani. Z aresztu trafili do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Piechowski otrzymał numer 918. Ponieważ Piechowski dotarł do obozu w drugim transporcie od czasu jego utworzenia i był świadkiem wszystkich zbrodni dokonywanych przez Niemców, zdawał sobie sprawę, że stał się niewygodnym świadkiem. Był m. in. uczestnikiem apelu, podczas którego padły słowa: „Ja chcę iść na śmierć za tego więźnia” wypowiedziane przez człowieka „w okularach z drucianymi oprawkami” – o Maksymiliana Kolbe. Obawiając się fizycznej eksterminacji po dwóch latach zdecydował się na ucieczkę z obozu. W tym celu wraz z trzema innymi więźniami włamał się do magazynu mundurów, wykrał samochód esesmański i wyjechał nim wraz z kolegami przez obozową bramę. Nie posiadał żadnych dokumentów, a ucieczkę ułatwiło mu niezwykle opanowanie i biegła znajomość języka niemieckiego wyniesiona z domu rodzinnego. Jest to jedna z najbardziej brawurowych i spektakularnych ucieczek z KL Auschwitz w dziejach tego obozu. Została

sfilmowana w fabularyzowanym dokumencie nakręconym przez BBC, w którym wystąpił także sam Piechowski. Po ucieczce wstąpił do Armii Krajowej, w szeregach której walczył do końca wojny. Po powrocie na Pomorze podjął pracę, ale ktoś doniósł UB o jego akowskiej przeszłości. Został skazany na 10 lat więzienia, z czego odsiedział 7. Swoje losy w Auschwitz opisał w książce „Byłem numerem”. Z inspiracji dra Adama Cyry, starszego kustosa z Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, reżyser Marek Pawłowski zrealizował o Kazimierzu Piechowski film dokumentalny, zatytułowany „Uciekinier”. Film powstał w 2006 r. W styczniu 2006 r. na wniosek senatora RP Macieja Płażyńskiego Rada Miasta Tczewa nadała mu tytuł Honorowego Obywatela. Płażyński chciał także, by Piechowski uhonorowany został Orderem Orła Białego, ten jednak nie wyraził takich chęci. Obecnie mieszka w Gdańsku.

Wiadomości pochodzą z internetowego portalu „Wikipedia”

AUTORYTET PRAWA W AJD

Prof. Christian von Bar to niekwestionowany autorytet, jeden z najbardziej znanych i cenionych w Europie cywilistów, który od wiele lat prowadzi badania nad ujednoczeniem prawa prywatnego w Unii Europejskiej. Nasz Gość jest obecnie między innymi dyrektorem największej grupy naukowo-badawczej zajmującej się tworzeniem tzw. *Common Frame of Reference* (Wspólnego Systemu Odniesienia) mogącego być w przyszłości prototypem dla „Europejskiego Kodeksu Cywilnego”. W dużej części prace te prowadzone są na zlecenie Komisji Europejskiej i pod jej patronatem. W tych nowatorskich badaniach pod kierunkiem prof. Christiana von Bara udział bierze ok. 250 profesorów ze wszystkich krajów UE.

– Jestem przekonany, że udział w wykładzie oraz w spotkaniu z tak wybitnym profesorem, goszczącym dotychczas jedynie na najbardziej renomowanych uniwersytetach europejskich, przyniósł wiele korzyści dla kadry i studentów naszej Uczelni. Otwiera drogę nie tylko do pogłębienia nawiązanej przeze mnie współpracy, wymiany studenckiej w ramach programu Erasmus, ale przede wszystkim stwarza niepowtarzalną okazję do realizowania wspólnych projektów badawczych oraz wymiany kadry. Dla pracowników naukowych otwiera się w szczególności możliwość prowadzenia badań w renomowanym ośrodku zagranicznym w gronie prawników ze wszystkich krajów UE, a także pozyskanie stypendiów na badania własne. Jest to propozycja otwarta i interesująca dla szerokiego grona osób, zajmujących się nie tylko prawem cywilnym czy też europejskim – powiedział o wykładzie dr Arkadiusz Wudarski, organizator przedsięwzięcia..

Spotkanie ze studentami i kadrami AJD odbyło się 14 października 2008 r. Zostało poświęcone zagadnieniom związanym z Europą na drodze do jednolitego prawa cywilnego.

Marek Makowski

*Dr Arkadiusz Wudarski z prof. Christianem von Bar.
Fot.: M. Makowski*

*Wykład spotkał się ze sporym zainteresowaniem...
Fot.: M. Makowski*

*Dr Wiesław Pięta wita zebranych seniorów AZS.
Fot.: M. Makowski*

SPOTKANIE PO LATACH...

AZS AJD był organizatorem I Zjazdu Klubów Seniora AZS. – W spotkaniu uczestniczyło ok. 100 osób - sportowców i członków AZS – mówi dr Wiesław Pięta. Przyjechali ludzie, którzy wiele znaczą w środowisku sportowców. Wśród nich znaleźli się byli medaliści tak ważnych imprez sportowych jak Igrzyska Olimpijskie czy Mistrzostwa Świata i również tych o mniejszej randze jak Mistrzostwa Polski czy Uniwersjada. Spotkanie służyło wymianie informacji i integracji środowiska. Znaleźliśmy czas, by powspominać oraz wytyczyliśmy nowe cele. Zjazd odbył się w dn. 25–27 września 2008 roku.

MM

Międzynarodowa Konferencja Instytutu Pedagogiki

KULTUROWE UWARUNKOWANIA WSPÓŁCZESNEJ EDUKACJI

(Złoty Potok 26–28 września 2008)

W dniach 26–28 września 2008 w Złotym Potoku pod Częstochową odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Kulturowe uwarunkowania współczesnej edukacji”. Zorganizował ją Zakład Historii i Teorii Wychowania Instytutu Pedagogiki we współpracy z Komisją Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk Oddział w Katowicach.

Było to już piąte międzynarodowe spotkanie w Częstochowie naukowców zajmujących się edukacją wielokulturową. W cyklu dwuletnim na podobne konferencje do częstochowskiej uczelni przybyło ponad 200 naukowców z siedmiu krajów. Plonem dotychczasowych badań są cztery publikacje pokonferencyjne: *Edukacja wobec wielokulturowości* (pod red. M. Janukowicz, K. Rędzińskiego, Częstochowa 2001/2002), *Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym* (pod red.

K. Rędzińskiego, Częstochowa 2004), *Edukacja — tożsamość i różnica* (pod red. K. Rędzińskiego i I. Wagner, Częstochowa 2005) oraz *Wielokulturowość w przestrzeni edukacyjnej* (pod red. K. Rędzińskiego i I. Wagner, Częstochowa 2006/2007). Dzięki nim częstochowski ośrodek badawczy silnie zaznaczył i ugruntował swą pozycję w kraju w badaniach nad wielokulturowością.

Na tegorocznym spotkaniu naukowym kontynuowano tematy poruszane na wcześniejszych konferencjach. Okazuje się, iż nadal odpowiadają one żywotnym problemom oświatowym, o czym świadczy zainteresowanie licznych uczestników obrad. Na zaproszenie częstochowskiej Akademii przybyło przeszło 40 naukowców z liczących się uczelni krajowych oraz z zagranicy (Ukrainy, Słowacji i Niemiec). Referenci reprezentowali różne dyscypliny nauk społecznych zainteresowanych wielokulturowością i różnorodne orientacje metodologiczne. Owa polifonia w sposobie mówienia o współczesnych relacjach między edukacją a kulturą sprzyjała wielostronnemu oświetleniu zarysowanej problematyki i doprowadziła do wielu interesujących dyskusji. Uczestnicy sesji dalecy jednak byli od stwierdzenia, iż temat został wyczerpany; referaty i dyskusje uzmysłowiły wszystkim bogactwo doświadczeń i złożoność wyzwań, z którymi przyjdzie się zmierzyć szkole i społeczeństwu w nowym tysiącleciu.

Pierwszy dzień konferencji (piątek) upłynął pod znakiem Warsztatów Jurajskich. Jej uczestnicy mieli okazję zapoznać się z historią i kulturą Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz podziwiać jej niepowtarzalne krajobrazy, korzystając ze sprzyjającej aury. Zwiedzono średniowieczne zamki obronne w Mirowie i Bobolicach oraz pałac Krasińskich w Złotym Potoku.

Główna część konferencji odbyła się w sobotę. Sesję otworzył prof. Janusz Sztumski (Oddział PAN w Katowicach). Po przemówieniach powitalnych JM Rektora AJD w Częstochowie prof. Zygmunta Bąka obrady plenarne zainaugurował prof. Władysław Markiewicz (PAN) wystąpieniem pt. „Znaczenie międzynarodowej wymiany doświadczeń edukacyjnych”. Referent podzielił się ze słuchaczami swoimi wieloletnimi doświadczeniami z prac w Międzynarodowej Komisji –ds. Podręczników Szkolnych, zwracając uwagę na złożoność relacji międzynarodowych wynikającą z uwarunkowań historycznych. Następnie głos zabrała prof. Marta Meducka (U. Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach), wygłaszając

Otwarcie konferencji. Od prawej siedzą: JM Rektor AJD dr hab. inż. prof. AJD Zygmunt Bąk, dziekan Wydziału Pedagogicznego dr hab. prof. AJD Andrzej Gofron, dyrektor Instytutu Pedagogiki dr hab. prof. AJD Kazimierz Rędziński, prof. dr hab. Lech Mokrzycki. Fot.: M. Łapot

referat „Inteligencje paradygmaty edukacyjne przed 1939 r. w świetle dokumentów osobistych”. Prelegentka nakreśliła w nim obraz rodziny inteligenckiej, z tradycyjnym podziałem ról, wyłaniający się z pamiętników powstałych na przełomie XIX i XX wieku. Z kolei prof. Andrzej Meissner (U. Rzeszowski) scharakteryzował poziom tolerancji uczniów i rodziców w stosunku do innych narodowości i wyznań na terenach uchodzących w dzisiejszej Polsce za najbardziej wielokulturowe (Podkarpackie). Referaty spotkały się z żywym zainteresowaniem słuchaczy – głos w dyskusji zabrali m.in. Dziekan Wydziału Pedagogicznego prof. Andrzej Gofron, prof. Zdzisław Zagórski (U. Wrocławski), prof. Robert Janik (U. w Hamburgu), prof. Lech Mokrzecki (U. w Gdańsku), prof. Danuta Borecka-Biernat (U. Wrocławski).

W drugiej części obrad plenarnych, której przewodniczył prof. Lech Mokrzecki, wysłuchano trzech referatów. Interesujące było wystąpienie prof. Josefa Pšenáka (U. im. J.A. Komeńskiego w Bratysławie) na temat szkolnictwa mniejszościowego na Słowacji, w którym mówca zreferował uwarunkowania rozwoju szkół węgierskich, niemieckich, ukraińskich oraz problemy oświatowe ludności cygańskiej. Z kolei prof. D. Borecka-Biernat omówiła uwarunkowania osobowościowe i rodzinne wpływające na radzenie sobie młodzieży w sytuacjach trudnych, a prof. Jerzy Potoczny (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie) scharakteryzował losy ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji na przełomie XIX i XX wieku.

W popołudniowej części sobotnich obrad uczestnicy podzielili się na dwie sekcje, historycznooświatową i pedagogiczno-psychologiczną. W sekcji pierwszej, której przewodniczył prof. A. Meissner, wystąpił m.in.: dr hab. Andrzej Kozera (U. Hum.-Przyr. w Kielcach), który mówił o ideałach wychowania Drugiej Rzeczypospolitej. Z kolei prof. Włodzimierz Stefanowicz (U. Opolski) porównał uniwersyteckie nauczanie fizyki w Ukrainie, Polsce, Francji i Kanadzie, a prof. Svitlana Lupiy (Lwowska Narodowa Akademia Sztuki) przybliżyła stosunki kulturalno-oświatowe Ukrainy i Polski na przełomie XIX i XXw. Ponadto dr Tomasz Maliszewski (U. Gdański) scharakteryzował uwarunkowania rozwoju oświaty pozaszkolnej mniejszości narodowych w Polsce międzywojennej..

Z kolei w sekcji drugiej ogłoszono następujące referaty: „Eurosieroty. Wybrane aspekty problematyki” (Z. Zagórski, U. Wrocławski), „Wychowanie w kulturze instant” (dr Herbert Kopiec, Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości), „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju” (dr Aleksandra Kuzior, Politechnika Śląska), „Pedagogia osoby: relacje dialogowe a proces wychowania w perspektywie transwersalnej” (dr Stanisław Michałowski, GWSP), „Wielokulturowość w poradnictwie zawodowym” (dr Gertruda Wieczorek), „Aktywna postawa ucznia a kształcenie do dorosłości” (dr Edyta Widawska i dr Dorota Gębuś), „Współczesne media i podejście do praw autorskich- wolna konkurencja czy wolny rynek?” (dr Zbigniew Łęski i dr Zbigniew Wieczorek), „Dalekowschodnie ideały wychowania” (dr Paweł Zieliński), „Znaczenie patriotyzmu dla młodzieży gimnazjalnej w środowisku wiejskim” (mgr Izabela Zimnoch, Gimnazjum w Galewicach).

Dyskusje w obu sekcjach zdominowała teza, iż na progu XXI wieku, w obliczu dostrzegalnych skutków globalizacji, szczególnie związanych z nią zagrożeń, jednym z najważniejszych zadań edukacji w Polsce jest budowanie pomostów pomiędzy odmiennymi pod względem światopoglądowym, kulturowym, obyczajowym, narodowym, religijnym, a nawet politycznym, jednostkami i grupami; przywracanie językowi jego pierwotnej roli – narzędzia porozumienia, komunikowania się międzyludzkiego. To warunek *sine qua non* wyzbycia się ksenofobii, stereotypów i szowinizmu.

Ostatni dzień konferencji rozpoczął się obradami pod przewodnictwem prof. Z. Zagórskiego. Odczyty wygłosili: dr Barbara Zagórska (U. Wrocławski), dr Małgorzata Piasecka, dr Mariola Mirowska, dr Izabela Krasiejko, mgr Agata Siwek, mgr Adrianna Sarnat-Ciastko.

Zarówno organizatorzy, jak i uczestnicy konferencji zgodnie uznali ją za udaną i inspirującą. Zwrócono uwagę na ilość i jakość dyskusji naukowych, które ze względu na ograniczoność czasu przenosiły się w kuluary. Zdołano uściślić szereg zagadnień natury merytorycznej, metodologicznej oraz nazewniczej. Wiele kwestii pozostaje wciąż do rozstrzygnięcia i wymaga dalszych badań i wyjaśnień, choć zarazem niemało problemów, zarówno zawartych w referatach, jak i wygłaszanych podczas dyskusji, poszerza znacząco i porządkuje wiedzę na temat wielokulturowości.

Organizatorzy konferencji zapowiadają, że pełne wersje referatów oraz główne wątki dyskusyjne ukażą się w tomie pokonferencyjnym. Będzie on z pewnością efektywnym zwieńczeniem zorganizowanej przez Akademię piątej międzynarodowej konferencji poświęconej sprawom wielokulturowości, a także pozwoli na pełny jej ogląd i ocenę nośności dorobku naukowego.

Mirosław Łapot

KONFERENCJA POLITOLOGÓW

SOJUSZE I SOJUSZNIICY POLSKI W XX WIEKU

(Złoty Potok, 18–19 września 2008 r.)

„Sojusze i sojusznicy Polski w XX wieku” to tematyka konferencji naukowej, która odbyła się w dniach 18–19 września 2008 roku w Złotym Potoku w jednej z najpiękniej położonych miejscowości na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Organizatorem konferencji był Zakład Historii Najnowszej i Współczesnych Stosunków Międzynarodowych Instytutu Nauk Politycznych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

W konferencji udział wzięli przedstawiciele kilku polskich ośrodków akademickich: Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Akademii Podlaskiej oraz Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Podczas dwudniowego spotkania naukowego wygłoszonych zostało 14 referatów.

Otwarcia konferencji oraz przywitania zebranych gości i wszystkich uczestników dokonał Kierownik Zakładu Historii Najnowszej i Współczesnych Stosunków Międzynarodowych prof. zw. dr hab. Tadeusz Panecki, który był głównym inicjatorem spotkania.

Konferencja podzielona została na dwa panele. Gospodarzem panelu I był prof. zw. dr hab. Tadeusz Panecki. W pierwszym dniu obrad zostały wygłoszone następujące 4 referaty: prof. dr hab. Eugeniusz Ponczek (UŁ) „Bezpieczeństwo jako wartość i niezwykły wymóg polskiej racji stanu. Ciągłość dziejowa – oczekiwania współczesności – wyzwania przyszłości”; prof. dr hab. Henryk Cwiąg (AJD) „Przeciw Polsce. Z dziejów sojuszu niemiecko-sowieckiego”; prof. dr hab. Andrzej Sepkowski (UŁ) „Dominacja i sojusze. Główne założenia polityki USA”; prof. dr hab. Jerzy Świeca (AJD) „Polska jako sojusznik USA w multilateralnym systemie kooperacyjnego bezpieczeństwa na przełomie XX i XXI w.”

Gospodarzem panelu II był dyrektor Instytutu Nauk Politycznych AJD prof. dr hab. Jerzy Sielski. W drugim dniu obrad zostało wygłoszonych 10 referatów: dr Paweł Dzieciński (UŁ) „Geopolityczne uwarunkowania kwestii bezpieczeństwa Polski”; dr hab. Miron Kłusak (UG) „Geopolityczne racje polskiej wizji Europy”; mgr Maciej Peter-Wirski (UŁ)

„Bezpieczeństwo ekonomiczne Polski w dobie przemian XX i XXI wieku”; dr Małgorzata Wiśniewska i dr Aneta Niewęgłowska (AP) „Koncepcja bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej”; dr Jerzy Mizgalski (AJD) „Mniejszości narodowe a bezpieczeństwo państwa”; dr Adam Nogaj (Warszawa) „Opozycja antyfaszystowska w Niemczech a gwarancje bezpieczeństwa udzielone Polsce przez Wielką Brytanię 31 marca 1939 r.”; mgr Justyna Dojnik (UŁ) „Państwo – bezpieczeństwo narodowe. Determinanty zawierania sojuszy międzynarodowych”; mgr Magdalena Rekść (UŁ) „Kwestia kosowska a bezpieczeństwo RP”; dr Andrzej Dybczyński (UW) „Sojusznicy dylemat bezpieczeństwa w polskiej polityce zagranicznej”; dr Rafał Pęksa (AP) „Akcesja Polski do NATO w perspektywie międzynarodowej”.

Obrady podczas konferencji. Fot.: J. Bochaczek

Fot.: T. Rduch-Michalik

Po wygłoszonych referatach wywiązała się dyskusja, która wykazała żywe zainteresowanie przedstawioną problematyką. Podczas niej wyłoniło się wiele ciekawych opinii i poglądów.

Podsumowania wygłoszonych referatów i dyskusji dokonał: prof. dr hab. Jerzy Sielski.

Zakończenia konferencji oraz pożegnania zebranych gości i wszystkich uczestników dokonał prof. zw. dr hab. Tadeusz Panecki, dziękując za przybycie i aktywne uczestnictwo.

Organizatorzy konferencji zadbali zarówno o odpowiednie rozplanowanie wystąpień, jak również o miłą atmosferę podczas przerw, dzięki której nawiązywano kontakty i wymieniano poglądy.

Magdalena Szwed

Konferencja w Instytucie Administracji

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

(II Ogólnopolska Konferencja Naukowa, Zawada Pilicka, 9–10.X.2008)

W dniach 9–10 października 2008 r. odbyła się II Ogólnopolska Konferencja zorganizowana przez Instytut Administracji Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie na temat „Współczesne problemy w administracji publicznej”. W konferencji udział wzięli przedstawiciele ośrodków akademickich: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II w Lublinie, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu, Akademia Podlaska w Siedlcach, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie. W obradach uczestniczyli praktycy, przedstawiciele niemal wszystkich zawodów prawniczych.

W imieniu organizatorów otwarcia konferencji dokonał Dyrektor Instytutu Administracji dr Krzysztof Winiarski oraz Dziekan Wydziału Nauk Społecznych prof. Romuald Derbis.

Inauguracyjny wykład na temat współczesnych koncepcji ustroju metropolii wygłosił prof. Bogdan Dolnicki. W swoim wystąpieniu profesor poruszył problemy niezwykle istotne dla regionu Śląska.

Poruszane na konferencji zagadnienia podzielono na cztery panele tematyczne zawierające aspekty prawa ustrojowego, materialnego i procesowego.

W pierwszej części obrad plenarnych swoje referaty wygłosili: ks. prof. Sławomir Fundowicz na temat prakseologicznych uwarunkowań prawa administracyjnego, prof. Paweł Chmielnicki omawiając kwestie uzasadniania aktów prawnych organów władz publicznych oraz prof. Jadwiga Gumińska-Pawlic i dr Krzysztof Winiarski, których wystąpienia dotyczyły problemów prawa podatkowego.

Druga część obrad poświęcona została procedurze administracyjnej. W tej części autorami wystąpień byli: dr Aleksander Marekwa, mgr Patrycja Sołtysiak oraz mgr Renata Stachowska.

W dalszej części obrad poruszano problematykę prawa administracyjnego europejskiego (dr Grzegorz Krawiec), prawa międzynarodowego (dr Tomasz Srogosz), a także wybranych zagadnień z zakresu prawa pracy, w szczególności kwestie związane z odpowiedzialnością pracowniczą (dr Bolesław Ćwiertnia i mgr Przemysław Koral).

Ostatnia część konferencji obejmowała swym zakresem problematykę szeroko rozumianego prawa materialnego. W tej części referaty wygłosili: mgr Ewelina Żelasko-Makowska na temat propozycji likwidacji obowiązku meldunkowego, dr Marek Stych omawiając problematykę oznaczenia usługodawcy w umowach o dostarczenie wody oraz dr Anna Wojtkowiak przedstawiając formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej przez gminy w sferze użyteczności publicznej.

Podsumowując konferencję Dyrektor Instytutu Administracji dr Krzysztof Winiarski podziękował gościom za aktywny udział i dobrą atmosferę naukowej debaty oraz wyraził nadzieję na spotkanie podczas kolejnego, trzeciego już sympozjum poświęconego tematyce problemów w administracji publicznej.

Tematy referatów oraz wystąpień zostaną opublikowane w opracowaniu dokumentującym konferencję.

Ewelina Żelasko-Makowska

VIII SYMPOZJUM NAUKOWE W STAROSTWIE

Niepełnosprawność jest jednym z poważnych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tych problemów wynika z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym. Powszechność zjawiska stawia przed społecznością międzynarodową i poszczególnymi państwami obowiązek podejmowania działań zapobiegających jego powstaniu przez rząd, instytucje i społeczności lokalne.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku wykazały w kraju 5456,7 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi 14,3% ogółu ludności kraju. W tej liczbie 3233,1 tys. stanowią mieszkańcy miast, 2243,6 tys. mieszkańcy wsi. W stosunku do danych z 1988 roku stanowi to wzrost o 46,1%. Przyrost osób niepełnosprawnych dotyczył prawie w tym samym stopniu mężczyzn (47,9%), jak i kobiet (44,5%). Niepokojący jest przyrost osób według stopnia niepełnosprawności w ujęciu prawnym. Praktycznie przyrost osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności uległ podwojeniu z 536,1 tys. do 1064,8 tys. (198,6%). W pozostałych grupach, tj. wśród niepełnosprawnych o stopniu umiarkowanym, lekkim przyrost jest znikomy. Wzrosła także liczba osób nieposiadających orzeczeń prawnych, odczuwających ograniczenia sprawności. Liczba tych osób wzrosła w latach 1998–2002 z 477,1 tys. do 1006,6 tys., a zatem ponad dwukrotnie (211,0%).

Orzeczenie o niepełnosprawności jest często wyrokiem dla osoby, która je otrzymuje. Zamiast wskazywać na możliwości rozwoju, utwierdza w przekonaniu o inności oraz własnej słabości. Polityka społeczna zamiast otwierać drzwi do mniej bolesnej przyszłości, zamyka je, tworząc społeczeństwo lepszych i gorszych. Państwo nie jest w stanie sprostać wyzwaniom, przed jakim staje społeczność składająca się z osób z niepełnosprawnością.

Istotnym problemem stają się na ogół złe warunki ekonomiczne rodzin z osobami niepełnosprawnymi, a także samych osób niepełnosprawnych praktycznie w większości pozbawionych możliwości zatrudnienia. Badania GUS wskazują przy tym jednoznacznie na niższy poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu ludności, co automatycznie stawia ich w znacznie gorszej sytuacji na rynku pracy. Przyczyna tkwi w zapewnieniu właściwych warunków „edukacji przez całe życie”. Począwszy od niedostatecznie przygotowanych nauczycieli, niskich nakładów na edukację, nie zawsze właściwych postaw społecznych, niekiedy i rodzinnych, istniejących barier urbanistyczno-architektonicznych i innych. Bardzo cenne stają się inicjatywy, które próbują zmienić ten stan rzeczy, nie poprzestając tylko na krytyce rzeczywistości, ale proponując rozwiązania, mogące poprawić sytuację osób z niepełnosprawnością.

Tegoroczne Sympozjum Naukowe zorganizowane 6 listopada przez Zakład Pracy Socjalnej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie we współpracy z Starostwem Powiatowym i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie odbyło się pod hasłem „System pomocy społecznej wobec osób niepełnosprawnych”. W obradach wzięli udział nie tylko teoretycy i praktycy, ale również studenci, którzy w bliskiej przyszłości będą służyć swoją pomocą osobom niepełnosprawnym.

Wśród zaproszonych gości, którzy nie tylko zaszczycili swoją obecnością, ale również podzielili się ze słuchaczami swoimi spostrzeżeniami w tej kwestii byli: starosta powiatu częstochowskiego Andrzej Kwapisz, dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego Halina Misiewicz, wiceprzewodniczący Rady Pomocy Społecznej przy ministrze pracy i polityki społecznej Ryszard Majer, zastępca dyrektora Instytutu Pedagogiki, kierownik Zakładu Pracy Socjalnej AJD w Częstochowie dr Mariola Mirowska a zarazem główna organizatorka corocznego sympozjum, Katarzyna Buchajczuk dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, przewodnicząca Powiatowej Społecznej Rady Osób Niepełnosprawnych Aldona Całusińska, zastępca dyrektora Oddziału Śląskiego PFRON Gabriela Magdziosz, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Elżbieta Różycka, pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UM Jolanta Sulema. W obradach wzięli również udział dyrektorzy i przedstawiciele jednostek organizacyjnych miasta, powiatu, stowarzyszeń skupiających osoby niepełnosprawne. Nad porządkiem obrad plenarnych czuwali: kierownik Zakładu Pedagogiki Społecznej i Terapii Pedagogicznej AJD prof. dr hab. Jarosław Jagieła i wiceprzewodniczący Rady Pomocy Społecznej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej Ryszard Majer.

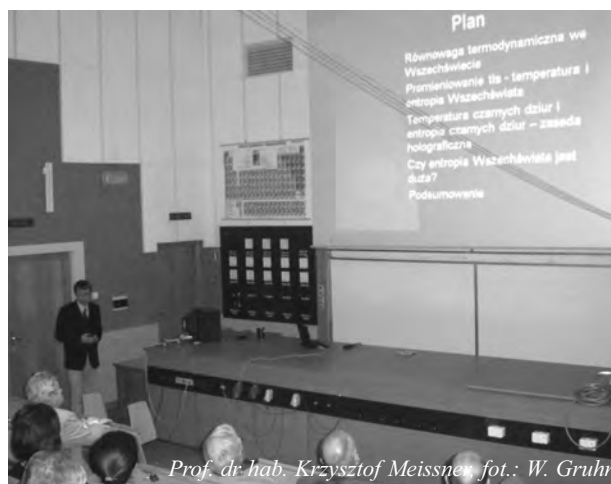
Izabela Wrona

SEMINARIA WYDZIAŁU MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZEGO

W październiku 2008 r. zorganizowano dwa seminaria. Były to 22. i 23. seminaria od powstania w 2005 r., a jednocześnie 1 i 2. nowych władz dziekańskich i nowego roku akademickiego 2008–2009.

Seminarium XVII (I)- Termodynamika Wszechświata

odbyło się 15 października 2008 r. **Termodynamika Wszechświata**, wykładowca **prof. dr hab. Krzysztof Meissner**, Instytut Fizyki Teoretycznej, Uniwersytet Warszawski. Streszczenie wykładu: Wszechświat stanowi niezwykle skomplikowany i dynamiczny układ, w dodatku rozszerzający się, co na ogół uniemożliwia opis termodynamiczny. Na wykładzie prof. Meissner omówił przyczyny, dla których mimo braku równowagi opis termodynamiczny jest stosowany i bardzo użyteczny oraz jakie są dla Wszechświata znaczenia pojęć takich jak jego temperatura czy entropia. Profesor omówił obecny skład Wszechświata, materię świecącą, ciemną materię i ciemną energię i pytania z tym związane oraz jak zmiany tego składu w przeszłości wpłynęły na obecny stan i obserwacje, przede wszystkim promieniowania tła. Wykładowca podał przykład zastosowania termodynamiki do opisu czarnych dziur, czyli promieniowania Hawkinga i entropii czarnych dziur. Na zakończenie wykładu została omówiona zaproponowana

Prof. dr hab. Krzysztof Meissner, fot.: W. Gruhn

niedawno zasada holograficzna i podana odpowiedź na pytanie czy entropia Wszechświata jest duża czy mała. Bezpośrednio po wykładzie powiedziałem, że w styczniu (2008 roku) byłem na wykładzie profesora Meissnera Aksjony – ciemna materia? w Instytucie Fizyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w ramach konwersatorium organizowanego przez profesora Roberta R. Gałązkę, profesora Jacka Kossuta i profesora Henryka Szymczaka. W przypadku profesora Meissnera organizatorem był profesor Robert R. Gałązka. I poprosiłem profesora Meissnera o omówienie zagadnienia aksjonów. Profesor powiedział, że nazwa aksjon została zaproponowana przez profesora Wilczka – laureata Nagrody Nobla i pochodzi od nazwy amerykańskiego proszku do czyszczenia. Użyta została do nazwania hipotetycznej cząstki subatomowej zaliczanej do ciemnej materii. Ma być pozostałością po Wielkim Wybuchu. Aksjony zostały zaproponowane w celu uzupełnienia teorii silnych oddziaływań. Teoria ta bez aksjonów nie sprawdzałaby się. Ma to związek z łamaniem symetrii CP – przewagi materii nad antymaterią. Istnienie aksjonów tłumaczyłoby też brak momentu dipolowego neutronu. Według teorii aksjony nie mają ładunku elektrycznego (są elektrycznie obojętne) i spinu, czyli są cząstkami bezspinowymi. Teoria przewiduje, że masa aksjonów mieściłaby się w przedziale $10^{-3} - 10^{-2} \text{ eV}/c^2$. Profesor Meissner omówił zagadnienie aksjonów, przedłużając wykład o około 10 minut. Następnie rozpoczęła się dyskusja trwająca 45 minut. Wśród dyskutantów byli: dr hab. Arkadiusz Mandowski prof. AJD – dyrektor Instytutu Fizyki, dr hab. Zdzisław Stepień prof. AJD, dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, rektor AJD dr hab. Zygmunt Bąk prof. AJD. Całe seminarium trwało od godziny 12⁰⁰ do 13⁵⁵.

Seminarium XXIII (II) – Co nowego w szkolnictwie wyższym? Implikacje procesu bolońskiego dla polskich uczelni

odbyło się 16 października 2008 r., wykładowca **dr hab. Marek Frankowicz**, Zakład Chemii Teoretycznej, Wydział Chemii, Uniwersytet Jagielloński. Streszczenie wykładu: Na początek wykładowca krótko omówił procesy zachodzące w europejskim i polskim szkolnictwie wyższym. Następnie przedstawił implikacje tych procesów dla polskich środowisk akademickich (poziom uczelni oraz wydziału/institutu). Z kolei omówił praktyczne aspekty przemian takie jak: budowa nowych programów studiów, nowa rola ECTS, tworzenie systemów zapewniania jakości kształcenia, konieczność zmian organizacyjnych, internacjonalizacja uczelni, standardy międzynarodowe. Przykłady z nauk ścisłych

(fizyka, chemia). Wykładowca przedłużył wykład, który trwał od godziny 12 do 13³⁵. Na zakończenie dr hab. Marek Frankowicz wyświetlił tzw. becik, zawierający podstawowe dokumenty potrzebne władzom dziekańskim i dyrektorom instytutów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. „Becik” pozostał na komputerze uczelnianym jako podarunek od dra hab. Marka Frankowicza. Osoby zainteresowane mogą skopiować „becik”. Dyskusja, ze względu na mało czasu, jaki pozostał, trwała około 20 minut.

Przed wykładem dr hab. Marek Frankowicz był u rektora AJD profesora Zygmunta Bąka. Obaj znają się dobrze z konferencji dla dziekanów wydziałów chemicznych uczelni wyższych jakie organizuje dr hab. Marek Frankowicz od roku 1995. Profesora Zygmunt Bąk był dziekanem Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego AJD przez dwie kadencje i był na tych konferencjach. Autor tego sprawozdania słuchał z podziwem 35-minutowej, rzeczowej dyskusji na temat problemów studiów na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Także rektor poprzedniej kadencji profesor Janusz Berdowski zna dobrze dr hab. Marka Frankowicza. Dr hab. Marek Frankowicz jest chemikiem, przy czym ukończył studia z chemii i fizyki (dwa kierunki) i bardzo dobrze zna problemy zarówno fizyków, jak chemików.

Wszystkie omówione seminaria Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego były jednocześnie seminariami Częstochowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego.

Obu wykładowcom dziękuję za przyjazd i wygłoszenie bardzo ciekawych, starannie przygotowanych wykładów.

Wojciech Gruhn

Dr hab. Marek Frankowicz, fot.: W. Gruhn

KOLEJNA WIZYTA ROBOCZA W PLANETARIUM

W dniu 7 października 2008 do planetarium Instytutu Fizyki AJD przyjechali z kolejną krótką wizytą roboczą przedstawiciele firmy E&S Computer Corporation w Salt Lake City. Tym razem byli to panowie: Scott Niskach z USA – kierownik handlowy E&S oraz Robin Sip z Holandii – reprezentujący E&S w Europie i specjalista od tworzenia pokazów planetaryjnych w reżimie 3D. Doszło do wspólnego spotkania gości i załogi planetarium z dyrekcją Instytutu. Spotkanie zaowocowało odważniejszymi planami co do rozwoju dalszej działalności planetarium. Między innymi zamierzamy skorzystać z podpowiedzi Robina Sipa i w przyszłym roku zorganizować w Częstochowie europejski festiwal krótkich grafik komputerowych do realizacji na ekranie sferycznym.

Bogdan Wszótek

Spotkanie w gabinecie dyrektora. Od lewej: Tomasz Kisiel – pracownik planetarium, Robin Sip i Scott Niskach – przedstawiciele E&S, Arkadiusz Mandowski – dyrektor Instytutu Fizyki i Bogdan Wszótek – organizator planetarium. Fot.: M. Połcik

ROSNĄCY APETYT NA TELESKOP Z WATYKANU

Istnieje możliwość pozyskania, w charakterze daru od samego Papieża, dużego teleskopu optycznego. Jest to teleskop zbudowany w systemie optycznym Schmidta. Średnica jego obiektywu wynosi 98 cm. W grupie teleskopów tego rodzaju watykański kolos zajmuje siódme miejsce w świecie pod względem wielkości.

Teleskop, jako nowy, zainstalowano w Castel Gandolfo w roku 1957. W roku 1985, po długim okresie świetności, zwieńczonym unikalnymi w skali świata wynikami obserwacji, teleskop przeszedł w stan spoczynku. Decyzja o wycofaniu teleskopu z życia Obserwatorium Watykańskiego była uzasadniona zbyt dużym rozjaśnieniem nieba nad Castel Gandolfo przez światła uliczne oraz postępowym technologicznym w zakresie fotografii. Racja bytu dla teleskopu domaga się przeniesienia go w miejsce z ciemnym niebem oraz wyposażenia w nowoczesny detektor cyfrowy.

Pomysł przeniesienia i unowocześnienia teleskopu przez sam Dwór Papieski przegrał z ideą budowy od podstaw dużego teleskopu dla Obserwatorium Watykańskiego i posadowienia go w Ameryce. Dzisiaj astronomowie watykańscy obserwują w Ameryce, a teleskop Schmidta w Castel Gandolfo stoi odłogiem w 8-metrowej kopule i czeka na odważnego nabywcę.

*Tubus watykańskiego teleskopu Schmidta widoczny od tyłu.
Fot.: S. Maffeo*

Montaż widłowy utrzymujący tubus teleskopu Schmidta w Obserwatorium Watykańskim w Castel Gandolfo. Fot.: S. Maffeo

Obecnie największy optyczny teleskop w Polsce należy do UMK w Toruniu i funkcjonuje w zamiejskim obserwatorium w Piwnicach. Jest to również teleskop Schmidta, tyle że o znacznie mniejszej średnicy obiektywu – 90 cm.

Sprowadzenie watykańskiego teleskopu do Polski byłoby wielkim wydarzeniem astronomicznym w skali kraju. Nie chodziłoby tu o bicie rekordu, co do rozmiarów instrumentu, ale przede wszystkim co do jego przydatności obserwacyjnej. Przeprowadzce instrumentu musiałyby towarzyszyć jego unowocześnienie do współczesnych standardów technologicznych. Oznacza to, że odnowiony teleskop byłby zdalnie osiągalny, na podobieństwo teleskopów orbitalnych, oraz byłby wyposażony w super czuły detektor cyfrowy, pozwalający na fotografowanie dużych połaci nieba podczas pojedynczej ekspozycji. Słowem, teleskop byłby najcenniejszym w Polsce astronomicznym instrumentem badawczym o znaczeniu ogólnościowym.

Dwór papieski odda teleskop takiej instytucji, która zabezpieczy wykorzystanie teleskopu zgodnie z jego przeznaczeniem. Obdarowany musi we własnym zakresie rozmontować teleskop, przetransportować i zainstalować go w odnowionej postaci w nowym miejscu. W rozsądnym czasie teleskop powinien zacząć dawać wyniki naukowe. Potencjalny dar papieski jest niesamowicie kuszący, ale i wymagający. Domaga się od obdarowanego, aby przerósł wszystkich i w niedługim czasie stał się wiodącym ośrodkiem astronomii w Polsce. Domaga się nie tylko odpowiedniej wiedzy i środków finansowych, ale przede wszystkim odwagi, odwagi bycia najlepszym!

Bogdan Wszolek

MARYJNO-ASTRONOMICZNYM SZLAKIEM Z CZĘSTOCHOWY DO LOURDES

W dniach 27 września–7 października 2008 roku przewodniczyłem siedmioosobowej wycieczce astronomiczno-turystyczno-pielgrzymkowej do Lourdes. Pojechaliśmy na zaproszenie prezydenta miasta Lourdes celem zawiązania współpracy astronomicznej pomiędzy bratnimi miastami. Wyjazd był zaaranżowany przez prezydenta Częstochowy – dra Tadeusza Wronę oraz przez organizację Etoile Bleue kierowaną przez Panią Marie-Therese Chaubon. Do Lourdes przybyliśmy w jubileusz 150-lecia objawień Matki Bożej. Dwa tygodnie przed nami był tam z wizytą papież Benedykt XVI. Całe miasto zdawało się żyć jubileuszem. Niezliczone rzesze pielgrzymów całodobowo oblegały sanktuarium.

U prezydenta Lourdes

Dla naszej grupy w centrum najwyższej uwagi była misja astronomiczna. Spotkaliśmy się w Ratuszu Miejskim z prezydentem i innymi przedstawicielami władz, a także z zaproszonymi przedstawicielami Etoile Bleue i świata astronomicznego. Wygłosiłem tam stosowną mowę przed przystąpieniem do pierwszych rozmów na temat współpracy astronomicznej.

„W Częstochowie przed budynkiem starego obserwatorium astronomicznego, w pobliżu sanktuarium maryjnego na Jasnej Górze, jest zegar słoneczny, na którym widnieje napis:

Quam Virgo Dilexit
Hic Urbem Ad Astra
Appellat Et Gentem
Buona Ventura

Są to słowa wypowiedziane przez księdza Bonawenturę Metlera, wspaniałego pioniera astronomii w Częstochowie sprzed 100 lat, zaprzyjaźnionego ze słynnym francuskim astronomem – Camille Flammarionem. Tenże ksiądz Metler, śmiertelnie chory na grypę hiszpankę w 1920 roku, przybył tu do Lourdes i doznał cudownego uzdrowienia. Po powrocie do Częstochowy kontynuował wielkie dzieło popularyzacji astronomii aż do tragicznej śmierci z rąk hitlerowców w 1939 roku. W wolnym tłumaczeniu słowa wyryte na zegarze znaczą:

Tak Panna umiłowała to miasto,
że aż ku gwiazdom je przyzywa,
ku lepszej przeznaczając przyszłości

Przyjechaliśmy do Lourdes zobaczyć, jak ta sama Panna, Matka Chrystusowa, umiłowała wasze miasto i jak tutaj prowadzi swoje dzieci po niebiańskich szlakach. Przywitaliśmy Maryję i z Jej opieką udamy się na górski szczyt Pic du Midi, bliżej gwiazd.

W całej tej wspaniałej przygodzie towarzyszy nam inna Maria, Maria Teresa Chaubon! Dla niej oraz dla pana prezydenta monsieur Jean Pierre Artiganave chcemy złożyć najserdeczniejsze podziękowanie za zaproszenie do Lourdes oraz finansowanie i wspaniałą organizację naszego pobytu tutaj. W przyszłym roku, a będzie to Międzynarodowy Rok Astronomii, pragniemy ugościć w Częstochowie grupę astronomiczną z Lourdes. Mamy nadzieję, że współpraca po linii astronomicznej między naszymi bliźniaczymi miastami ułoży się wspaniale i przysporzy wiele dobrego obu stronom.

Na pamiątkę naszego spotkania pragniemy wręczyć Panu Prezydentowi oraz Pani Przewodniczącej Błękitnej Gwiazdy drobne upominki: zdjęcie Wenus na tle tarczy Słońca, wykonane przez naszych miłośników astronomii w dniu 8 czerwca 2004 roku w Częstochowie oraz Częstochowski Kalendarz Astronomiczny 2008.”

Na rogatkach Lourdes. Od lewej: Ryszard Staniewski, Karina Bączek, Waldemar Zwierchlejski i Bogdan Wszolek, fot.: M. Nowak

W „Orlim Gnieździe”

Odbyliśmy całodzienną wycieczkę do Obserwatorium Astronomicznego na szczycie Pic du Midi. Duża wysokość (2870 m n.p.m.) na szczęście nie zaszkodziła nikomu z naszej grupy i mogliśmy, w niezłej kondycji, szczegółowo zwiedzić obserwatorium. Oprócz zwiedzania był przewidziany czas na mój referat, otwierający dyskusję astronomów na temat możliwych obszarów współpracy astronomicznej pomiędzy Lourdes i Częstochową. Powiedziałem tam na wstępie: „Przybywamy z Częstochowy, z miasta, w którym 100 lat temu żył bardzo aktywny miłośnik astronomii, ksiądz Bonawentura Metler. Przyjaźnił się on z słynnym francuskim astronomem – Kamilem Flammarionem i w 1914 roku zorganizował w Częstochowie obserwatorium astronomiczne. W 1920 roku Metler był śmiertelnie chory na grypę hiszpankę i przybył do Lourdes, gdzie doznał cudownego uzdrowienia. Jest bardzo prawdopodobne, że odwiedził wtedy również obserwatorium na Pic du Midi. Wiadomo, że po powrocie do Polski marzył o budowie wielkiego obserwatorium astronomicznego w pobliżu Częstochowy.”

W części zasadniczej wykładu przybliżyłem słuchaczom, jak wygląda życie astronomiczne w Częstochowie i jaką rolę odgrywa w tym życiu AJD. Wspomniałem o działalności Sekcji Astronomicznej i o pierwszym w Polsce supernowoczesnym planetarium cyfrowym. Wymieniłem większe sukcesy i przedstawiłem listę spraw, które należy rozwiązać w trosce o rozwój astronomii częstochowskiej. Na koniec powiedziałem: „Jak łatwo zauważyć, przedstawione idee nie są łatwe do

Widok Obserwatorium na Pic du Midi z kolejki linowej,
fot.: M.Nowak

Na spotkaniu z miłośnikami astronomii w Lourdes, fot.: M. Nowak

zrealizowania w pojedynkę. Potrzebuję pomocy kompetentnych osób i m.in. z tego powodu przybywam tutaj, do Lourdes, aby się modlić, a do obserwatorium na Pic du Midi, aby spotkać przyjazne dusze. Pośród możliwych obszarów współpracy pomiędzy waszym Obserwatorium a naszą Akademią w Częstochowie widzę:

1. Opracowanie własnych pokazów cyfrowych do przedstawiania w nowoczesnych planetariach z systemami DIGISTAR 3 i DIGISTAR 4. Jest to ambitne zadanie interdyscyplinarne i potrzebuje ludzi nie tylko obytych z astronomią, ale również osoby o zdolnościach artystycznych i o umiejętnościach informatycznych.

2. Wymiana studentów i wspólne badania naukowe z wybranych zagadnień astrofizycznych. Chcielibyśmy wejść we współpracę w zakresie analizy danych obserwacyjnych. Nasi studenci (włączając magistrów

fizyki i astronomii) bardzo chcieliby podjąć problematykę astrofizyczną w ramach swego dalszego doskonalenia. Są zainteresowani prowadzeniem obserwacji w waszym obserwatorium. Szczególnie interesujące dla nas byłoby podjęcie wspólnych badań w zakresie międzygwiazdowych pasm rozmytych.

3. Wasz honorowy i specjalistyczny patronat nad planowaną budową nowoczesnego obserwatorium astronomicznego w pobliżu Częstochowy. Jako że wasze obserwatorium specjalizuje się w łączeniu funkcji: naukowych, dydaktycznych i turystycznych – oczekujemy wiele się od was nauczyć. Nadto, nasze obserwatorium można zaplanować tak, że po

zbudowaniu może być w stosunku do waszego kompatybilne, jeśli chodzi o wybrane zagadnienia astrofizyczne. To z trudem dałoby się osiągnąć bez wcześniejszych wskazówek z waszej strony. Jest wiele rzeczy do przedyskutowania z ekspertami, zanim zapadną ostateczne plany budowy obserwatorium.

4. Opracowanie możliwie najtańszego sposobu realizacji prostego automatycznego teleskopu słonecznego adresowanego do szerokiej publiczności, tak by takie teleskopy móc łatwo instalować w różnych miastach i w miejscach o dużej ilości osób.

5. Wieloraka pomoc z waszej strony adresowana do naszej Sekcji Astronomicznej. Swego rodzaju patronat nad nią.

Częstochowa i Lourdes są siostrzanymi miastami od wielu lat i wieloraka współpraca kwitnie między nimi. Byłoby wspaniale poszerzyć przyjaźń między naszymi miastami na obszar astronomii na progu roku 2009 – ogłoszonego Międzynarodowym Rokiem Astronomii.

Sto lat od czasów Camille Flamariona i Bonawentury Metlera możemy wspólnie rozwinąć ich wspaniałe idee szerzenia wiedzy astronomicznej.

W długiej dyskusji po wykładzie wprowadzającym zostały zaoferowane przez stronę francuską szerokie ramy współpracy, zarówno w zakresie astronomii profesjonalnej jak i amatorskiej.”

Magdalena i Bogdan Wszółkowie w kabinie prawdziwego statku kosmicznego SOJUZ. Fot.: K. Bączek

U miłośników astronomii w Lourdes

W samym Lourdes spotkaliśmy się z miłośnikami astronomii zrzeszonymi w Astro Club Lourdais. W swojej siedzibie, mieszczącej się w szkole, mają zgromadzony ogromny arsenał różnorodnego sprzętu obserwacyjnego, poczynając od walizkowego planetarium, a na dużym półprofesjonalnym teleskopie kończąc. W serdecznych dyskusjach ciągnących się do późnej nocy otwarliśmy się wzajemnie na dowolnie szeroko pojętą współpracę w zakresie astronomii amatorskiej.

W miasteczku kosmicznym w Tuluzie: Magdalena Wszółek i Marek Nowak gotowi do odlotu ... Fot.: K. Bączek

Super odlotowo w Tuluzie

Odbyliśmy też całodzienną wycieczkę do głośnego miasteczka kosmicznego (Citee de l'Espac) w Tuluzie. W planetarium cyfrowym oglądaliśmy seans „Gwiazdy Faraonów”. W kinie IMAX zobaczyliśmy film „Międzynarodowa Stacja Kosmiczna”. Obejrzelśmy wiele eksponatów kosmicznych i mogliśmy wejść do prawdziwej kapsuły załogowej statku kosmicznego SOJUZ. Z satysfakcją odnotowaliśmy, że miasteczko szczyci się swoim wspaniałym planetarium cyfrowym, które, choć jest zupełnie podobne do naszego w Instytucie Fizyki AJD, daje gorszy obraz nieba.

W 10 dni przejechaliśmy w sumie 5800 km, przekroczyliśmy południk 0 i równoleżnik 45 stopni, kąpaliśmy się w Morzu Śródziemnym i w Atlantyku. Oprócz licznych atrakcji w Pirenejach zwiedziliśmy po drodze katedrę w Lionie, 100-metrowy radioteleskop w Effelsbergu koło Bonn oraz Instytut Maxa Plancka w Katlenburg-Lindau koło Getyngi, specjalizujący się w badaniach ciał Układu Słonecznego.

Bogdan Wszółek

CZĘSTOCHOWSKI KALENDARZ ASTRONOMICZNY 2009

Piąta z kolei edycja Częstochowskiego Kalendarza Astronomicznego, wydawana w cyklu rocznym w Instytucie Fizyki AJD, ma szansę trafić pod choinkę. Kalendarz na rok 2009 jest dostępny nie tylko w wersji drukowanej, ale również w wersji elektronicznej na stronie: www.sactn.ajd.czyst.pl. Tradycyjnie, kalendarz składa się z trzech części. Część pierwsza zawiera wiele cennych informacji zebranych w tabelę. Znajdujemy tam m.in. dokładne czasy wschodu i zachodu Słońca w Częstochowie, szczegółowe dane dotyczące Księżycy i planet oraz informacje o ważniejszych zdarzeniach astronomicznych. W części drugiej, dydaktyczno-informacyjnej, mamy kolejną porcję łatwo przyswajalnej wiedzy astronomicznej, objaśnienie dalszych haseł astronomicznych i astronautycznych w „Astronomicznym A–Z” oraz bogato ilustrowaną kronikę wydarzeń astronomicznych w Częstochowie w roku 2008. Są relacje z wizyty kosmonauty Mirosława Hermaszewskiego oraz z astronomicznych wypraw do Kijowa, Pragi, na Krym, do Nowosybirsk i na Pic du Midi w Pirenejach francuskich. Ogłoszono również kolejną edycję konkursu astronomicznego URANIA i podano zestaw zadań do rozwiązania w pierwszym etapie konkursu. W części ostatniej, z przyczynkami oryginalnymi, znajdujemy ciąg krótkich artykułów poświęconych różnym zagadnieniom astronomii i astronautyki. Zamieszczono m.in. przyczynki przedstawione na konferencji „Wybrane zagadnienia w popularyzacji astronomii”, zorganizowanej wspólnie przez Uniwersytet Świętokrzyski i naszą Sekcję Astronomiczną.

Bogdan Wszolek

BIBLIOTEKARZE NA KONFERENCJI

W konferencji naukowej zorganizowanej w dniu 9 października przez Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza - Oddz. w Częstochowie, Instytut Filologii Polskiej Akademii im. J. Długosza w Częstochowie i Muzeum Częstochowskie pt. „Częstochowa w literaturze i kulturze – literatura i kultura w Częstochowie” wzięły udział dwie pracownice Biblioteki Głównej: Iwona Mielczarek i Iwona Cichoń.

Przedstawiły referat pt. „Działalność wystawiennicza Biblioteki Głównej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie”.

Z treści referatu dowiadujemy się o tym, że: działalność wystawiennicza naszej biblioteki trwa od 1989 r., czyli lat 19, zorganizowano w tym czasie 63 wystawy w różnych kategoriach, każdej wystawie towarzyszył katalog, który w trakcie otwarcia wystawy spełniał rolę reklamową i promocyjną, a dziś służy jako materiał archiwalny i źródłowy; oprócz katalogów, dokumentem upamiętniającym każdą wystawę jest „Kronika Biblioteki Głównej”, do której wpisują się zaproszeni goście; organizując ekspozycje, wykorzystywano przede wszystkim bogate zasoby naszej biblioteki, współpracowano z różnymi towarzystwami, muzeami i wydziałami naszej Uczelni, każda wystawa uznawana była za interesujące wydarzenie i znajdowała odbicie w pozytywnych opiniach lokalnych mediów.

Najciekawsze wystawy to: „Ptaku mojego serca... O wierszach Haliny Poświatowskiej”, „Świat Jerzego Kosińskiego”, „Zbigniewa Herberta widzenie losu ludzkiego”, „Pierwsza książka do czytania” – tej wystawie towarzyszył konkurs „Mój elementarz – ilustracja na stronę tytułową”, „Częstochowa - jaka była jaka jest”, „Częstochowa w słowie i obrazie”, „Materia książki” – tej wystawie towarzyszyły prace wykładowców i studentów Instytutu Plastyki, pokazujące jak różną postać może mieć książka, „Wiadomości Literackie” – do tej wystawy przygotowano katalog w formacie odzwierciedlającym przedwojenne czasopismo, „Feliks Topolski – reporter rysunku”, „Stefan Mrożewski – piękno drzeworytu” oraz inne, nie sposób wymienić wszystkich.

Opracowany przez koleżanki materiał zmusza do oceny roli Biblioteki, która nie może być kojarzona wyłącznie jako miejsce, gdzie można wypożyczyć potrzebną książkę.

Poprzez organizowanie wystaw Biblioteka staje się przestrzenią publiczną, miejscem spotkań, wymiany opinii oraz ciekawych dyskusji. Jest miejscem integrującym środowisko akademickie i lokalne.

Alicja Raczyńska

XIX-WIECZNE CZASOPISMA W ZBIORACH BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ AJD

W ciągu 37 lat swojego istnienia Biblioteka Główna Akademii im. Jana Długosza zgromadziła znaczną ilość czasopism polskich oraz obcojęzycznych, poczynając od dzienników, a kończąc na rocznikach. Zbiór czasopism w chwili obecnej stanowi 27 672 woluminy.

W katalogu czasopism można znaleźć wiele cennych i wartościowych tytułów pochodzących z XIX wieku. W okresie zaborów, w czasach istnienia cenzury powstało i działało wiele ciekawych czasopism poświęconych różnym zagadnieniom społecznym, kulturalnym, politycznym, historycznym. Publikowane w nich artykuły kształtowały oblicze kultury umysłowej i artystycznej społeczeństwa polskiego.

Na szczególną uwagę zasługują czasopisma: „Bluszc” - tygodnik skierowany do kobiet, „Biesiada Literacka”, „Wiadomości Literackie”, „Kłosa”, będące bezcennym źródłem wiedzy o minionych wiekach. Przykuwają uwagę swą artystyczną oprawą, dobraną starannie grafiką. Zawarte w nich treści są bardzo ważne, wręcz unikatowe, bywa, że niedostępne w innych materiałach.

Walorem tych czasopism oprócz tekstu są także piękne ilustracje, wykonywane na początku techniką drzeworytu, a potem litografii. Na łamach tych czasopism drukowano w rysunku czarno-białym wielkie dzieła sztuki malarskiej, a swoje utwory literackie publikowali wybitni pisarze i publicyści.

Na szczególną uwagę zasługuje „Tygodnik Ilustrowany”, czasopismo kulturalne poświęcone teatrowi, muzyce, literaturze i obyczajom. To właśnie na jego stronach były drukowane w odcinkach „Popioły” Żeromskiego i „Chłopi” Reymonta. Tygodnik osiągnął niezwykle wysoki poziom literacki, nieprześcigniony przez żadne inne czasopismo tego okresu.

Kolejnym interesującym tytułem znajdującym się w zbiorach Biblioteki jest „Wędrowiec”. Początkowo tygodnik poświęcał wiele miejsca wiadomościom geograficznym i opisom podróży, później rozszerzył swoją tematykę o sztukę i literaturę. Czasopismo zapisało się w dziejach prasy jako niezwykle nowatorskie i twórcze, informujące swoich czytelników o nowych prądach w literaturze i sztukach plastycznych. Stroną ilustracyjną czasopisma kierował przez wiele lat Stanisław Witkiewicz.

W zbiorach Biblioteki znajduje się także jedno z najstarszych pism naukowych o charakterze encyklopedycznym „Biblioteka Warszawska” (1841–1915). Czasopismo pełniło doniosłą rolę w organizowaniu i inspirowaniu badań naukowych w tamtym okresie. „Biblioteka Warszawska” stała się czymś więcej niż czasopismem, pełniła rolę ośrodka naukowo-kulturalnego, grupując najwybitniejsze indywidualności świata nauki i literatury Królestwa Polskiego.

Egzemplarze czasopism w zbiorach Biblioteki są dobrze zachowane i udostępniane każdemu zainteresowanemu użytkownikowi w Czytelni Czasopism.

WYSTAWY W BIBLIOTECIE

Biblioteka Główna AJD cyklicznie prezentuje wystawy o różnorodnej tematyce. Duże zainteresowanie wzbudziła wystawa „Szczęście – sposoby zapisu”, której pomysłodawcą była dyrektor biblioteki Alicja Raczyńska. Przygotowując wystawę zastanawialiśmy się, jak podejść do tematu, bo każdy z nas inaczej odbiera szczęście. Właściwie można powiedzieć, że ile jest ludzi na świecie, tyle jest definicji szczęścia.

Na ekspozycji prezentowaliśmy reprodukcje różnego rodzaju dzieł sztuki i utworów, z książek i albumów pochodzących ze zbiorów własnych biblioteki. Można było podziwiać obrazy m. in.: Stanisława Wyspiańskiego „Portret dziewczynki”, Józefa Mehoffera „Dziwny ogród”, fotografie George’a Barrisa „Marilyn Monroe”, Anne Geddes „Down in the garden”, a także czytać wiersze i maksymy opiewające szczęście m. in. Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej „Ciało szczęścia”, Juliana Tuwima „Zapach szczęścia”, Haliny Poświatowskiej „Szczęście”, Bolesława Leśmiana „Bezmiar szczęścia”.

Swoje miejsce na wystawie znalazły również pozycje filozoficzne dotyczące szczęścia, np. Władysława Tatarkiewicza „O szczęściu” oraz pracownika naszej uczelni Ireneusza Światły „Filozofowie o szczęściu: od Platona do Miła”.

Oprawę plastyczną wystawy przygotował Jacek Łydzba. A teraz podajemy:

Cztery przepisy na szczęście:

Pierwszy

Starajcie się otrzymać to,
czego pragniecie,
lecz tego nie żądacie.

Drugi

Akceptujcie wszystko,
cokolwiek się zdarzy... w danej chwili.

Trzeci

Okazujcie miłość
i akceptującą postawę,
nawet jeśli nie otrzymacie tego,
czego pragniecie.

Czwarty

Doceniajcie
i szanujcie samych siebie,
cokolwiek robicie
i przeżywacie.

(Wolf D.: Przepisy na szczęście)

„Po staroświecku uważam, że czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła”.

Są to słowa poetki Wisławy Szymborskiej, której postać z okazji 85 rocznicy urodzin przybliżono w naszej galerii. Laureatka Nagrody Nobla w 1996 roku za: „poezję, która z ironiczną precyzją odsłania prawa biologii i działania historii we fragmentach ludzkiej rzeczywistości”.

Jako poetka zadebiutowała na łamach prasy w „Dzienniku Polskim” w roku 1945, gdzie opublikowano jej wiersz „Szukam słowa”. Jest autorką zbiorów wierszy: „Dlatego żyjemy” (1952), „Pytania zadawane sobie” (1954), „Wołanie do Yeti” (1957), „101 wierszy” (1966), „Sto pociech” (1967), „Wiersze wybrane” (1967), „Poezje wybrane” (1967), „Wszelki wypadek” (1972), „Wielka liczba” (1976), „Ludzie na moście” (1986), „Poezje” (1989), „Koniec i początek” (1993), „Widok z ziarnkiem piasku” (1996), „Sto wierszy – sto pociech” (1997), „Chwila” (2002), „Rymowanki dla dużych dzieci” (2003), „Dwukropek” (2005). Latami pisane felietony zebrała w tomach pt. „Lektury nadobowiązkowe” (1973, 1981, 1992).

Wszystkie te pozycje prezentowaliśmy na naszej wystawie, a także limeryki, które poetka pisze podczas podróży np. Z limeryków kontynentalnych

Lubieżnicy do Pyskowic
jeżdżą chętnie (bez połowic)
Tam co druga pyskowianka
robi striptiz od poranka.

Chcesz adresów? Kup skorowidz.

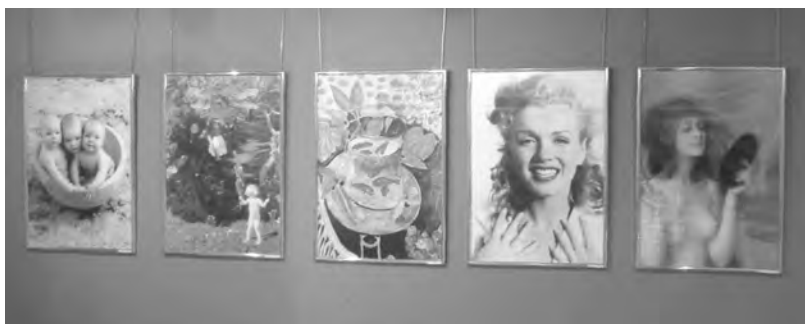
Oraz wyklejanki, robione z fragmentów starych ilustracji, naklejanych na kartki, które potem poetka wysyła do przyjaciół i znajomych.

Dorobek poetki Szymborskiej nie jest ilościowo duży, w sumie opublikowała około 350 wierszy.

Wynika z tego, że pisze ona z przeznaczeniem do publikacji około 4–5 utworów rocznie. Zapytana kiedyś, dlaczego tak mało publikuje wierszy, odpowiedziała: „Mam w domu kosz”.

Jej poezja znalazła uznanie nie tylko krytyków literackich i badaczy literatury, lecz również czytelników, co nie zawsze idzie w parze.

W galerii biblioteki prezentowane są też prace studentów Akademii. I tak w październiku swoje prace pokazali studenci II roku malarstwa. Wystawa ich obrazów była owocem wakacyjnego pleneru w malowniczej miejscowości Biała koło Prudnika. Prace te przedstawiają krajobraz tej miejscowości i jej okolic. Na uroczyste otwarcie wystawy przybyły tamtejsze władze, które były głównym sponsorem pleneru: burmistrz Białej Arnold Hindera, dyrektor Domu Kultury oraz studenci i zaproszeni goście.

*Teresa Kulisiewicz
Fot.: arch. BG*

WIERSZY PISANE „ATRAMENTEM”

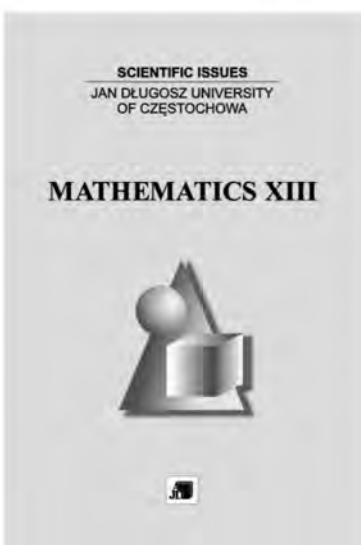
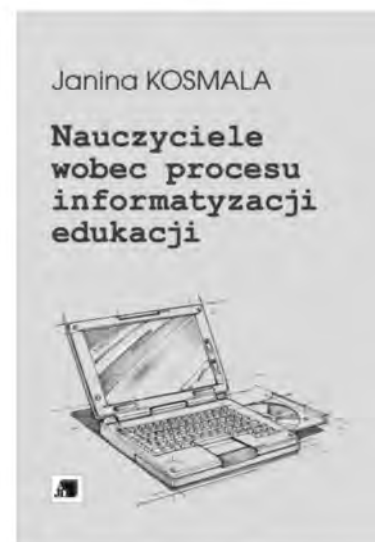
Student I roku filologii polskiej AJD Damian Noga jest inicjatorem założenia Studenckiego Koła Poetyckiego „Atrament”.

– Chciałbym zebrać grupę ludzi, którzy interesują się poezją – piszą wiersze, czytają je i chcą się rozwijać w tym kierunku – tłumaczy student Damian Noga. – Planuję organizację wieczorków poetyckich, spotkania z autorami oraz czytanie wierszy w większym gronie osób połączone z dyskusją. Może uda się nawet wydać jakiś tomik...

Damianowi udało się już zebrać kilka zainteresowanych funkcjonowaniem koła osób. Czeka na studentów nie tylko z AJD, ale również z innych uczelni. Osoby zainteresowane dołączeniem do grupy proszone są o kontakt ze studentem: tel. 665 395 967 lub pod numerem gg. 673 54 86.

Marek Makowski

NOWOŚCI WYDAWNICZE WYDAWNICTWA AJD IM. STANISŁAWA PODOBIŃSKIEGO

*Czekamy na wypowiedzi, sugestie, materiały.
Zastrzegamy sobie prawo skracania i adiustacji tekstów.
Czytelniku, opinii autorów nie należy identyfikować ze stanowiskiem
Kierownictwa Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie ani poglądami Redakcji.*

Pismo *Res Academicae* wydaje Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie za zgodą JM Rektora.

Redaktor naczelny: Marek Makowski

Projekt i łamanie komputerowe: Adrianna Sarnat-Ciastko

Korekta: Wiesław Paszkowski

Fotografia na okładce: Marek Makowski

Dziękujemy osobom, które na potrzeby tego numeru *Res Academicae* udostępniły materiał fotograficzny, a w szczególności dziekanowi Wydziału Wychowania Artystycznego dr. hab. prof. AJD Jerzemu Piwowarskiemu i Marcinowi Wieczorkowi za zdjęcia z uroczystości inauguracji roku akademickiego 2008/2009 oraz 30-lecia Instytutu Plastyki.

Drukarnia: Drukarnia Wydawnictw Naukowych w Łodzi

Nakład: 300 egz. bezpłatnych

Res Academicae

ISSN 1428/3107

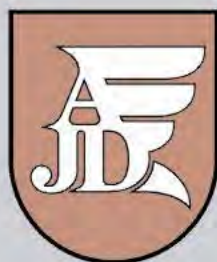
Adres Redakcji:

ul. Waszyngtona 4/8,

42-200 Częstochowa

e-mail: m.makowski@ajd.czyst.pl

ISSN 1428-3107